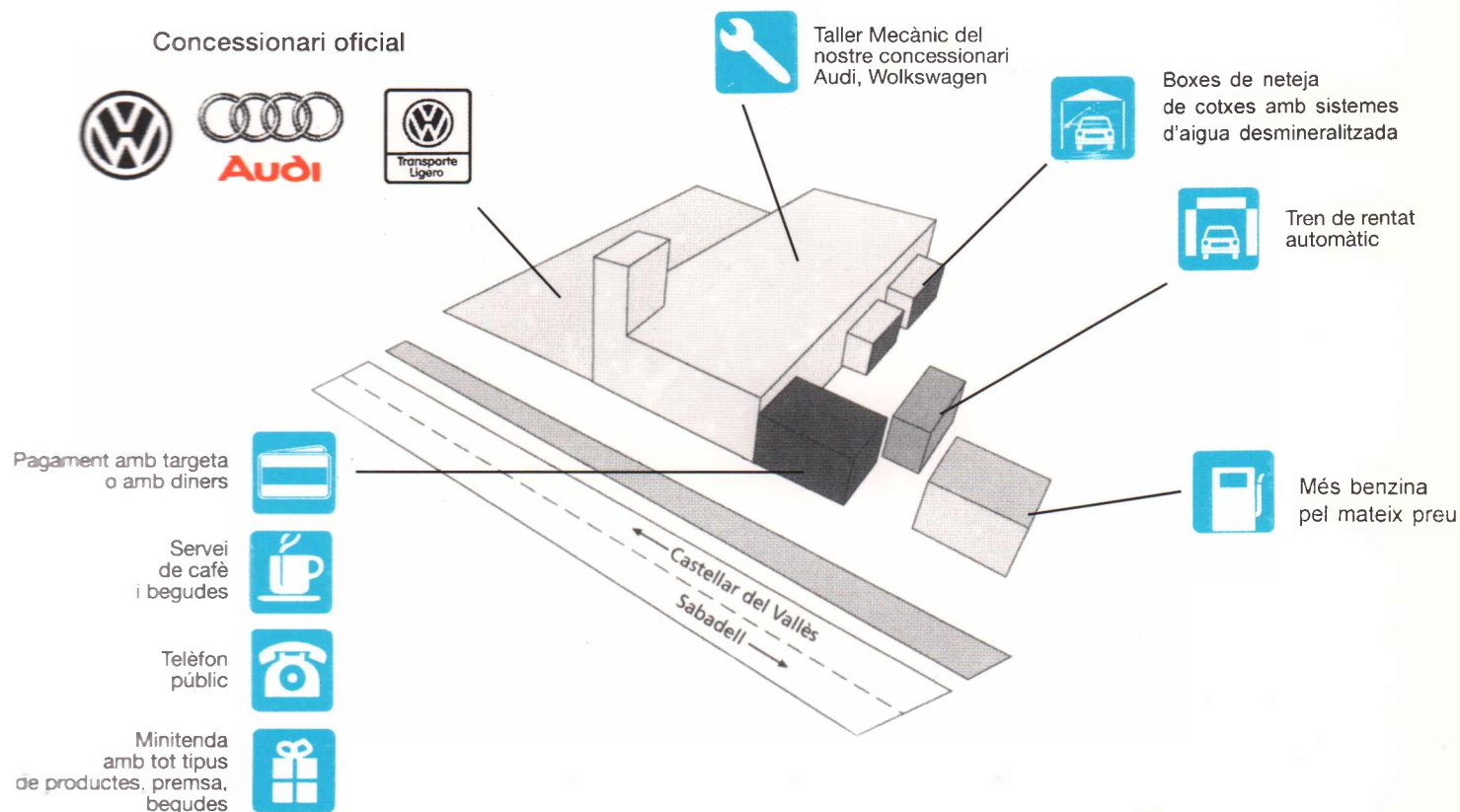

NÚM. 23 - CASTELLAR DEL VALLÈS - DESEMBRE 1996

Rocafort 96

A SARSA VALLÈS li oferim Multiservei amb Multiavantatges

Concessionari oficial

Convertim les seves necessitats en solucions

Cra. Sabadell a Castellar Km. 6,4 - Tel. 714 44 40 - Fax 714 41 42

Joan Blanquer

MORT DEFINITIVA DE LLÀTZER PUIG

(conte)

Fotografia: Ricard Martín

Ens vàrem conèixer a la facultat quan tots dos començàvem els estudis de Dret en aquells anys d'agitació estudiantil, i havíem fugit junts més d'un cop empaitats per la policia. En un dels aldarulls que llavors es produïen sovint, i per evitar de ser detinguts o apallissats, vàrem refugiar-nos tots dos en el wàter d'un bar de la Ronda de Sant Antoni, on vàrem romandre una bona estona fins que les cada cop més freqüents i enèrgiques trucades d'algú, sens dubte amb veritables i urgents necessitats fisiològiques, ens van obligar a sortir-ne. Puc assegurar que va iniciar-se aquell dia i en aquella circumstància concreta allò que amb el temps havia de convertir-se en una singular amistat. I no és pas que en una tal situació ens diguéssim massa coses; ben al contrari, ens miràvem als ulls, somrients, malgrat tot, com dos marrecs que acabessin de cometre una divertida entremaliadura i n'experimentéssim el goig, però en silenci. Un silenci trencat només pel nostre panteix.

Si d'aleshores ençà ens trobàrem de costat més sovint en les hores lliures dintre i fora de la Universitat va ser, n'estic segur, perquè tots dos, tàcitament, ho propiciàvem. Sí, ja ho sé: estimem o bé odiem les persones segons les afinitats o diferències que descobrim que existeixen entre elles i nosaltres, però en aquest cas se'm feia difícil de trobar una explicació plausible sobre el perquè d'aquella amistat incipient que anava afermant-se dia rere dia. Aparentment introvertit i circumspecte, i fins i tot distant, Llätzer exercia sobre mi una atracció rara, inexplicable si és que no era per la insistència amb què em mirava als ulls enmig d'aquells prolongats i insondables silencis que van ser, crec jo, allò que va assaonar més eficaçment la nostra mútua estimació.

Els nostres estudis anaven progressant amb una normalitat molt relativa —aquí caic, allà m'aixeco—, però les ensopegades que representaven les assignatures suspeses no ens importaven massa. Així moltes estones que hauríem pogut esmerçar estudiant, les passàvem asseguts en qualsevol banc o terrassa de cafè, bo i contemplant el tràfic urbà, veient passar els vianants i fent de tant en tant comentaris breus sobre temes d'actualitat com, posem per cas, l'evolució política (que llavors sí que permetia de veure pròxima la liquidació del règim), la migrada activitat artística que es registrava a la ciutat o els films que ens eren escamotejats per la censura... Ara, ni ell ni jo no havíem fet mai esment de cap aspecte relacionat amb la nostra respectiva vida privada, de manera que cap dels dos no en sabíem res i, pensant-ho bé, ni falta que ens feia de saber-ho perquè era evident que en teníem prou amb veure que ens aveníem.

D'aquesta manera, si fa no fa, va transcórrer el primer i segon curs. La nostra vida d'estudiants i la relació personal que se'n derivava no va experimentar canvis importants de cap mena. Va ser a mig tercer curs quan un dia Llätzer em va sorprendre dient-me que havia decidit abandonar els estudis, si bé s'afanyà a assegurar-me que continuàvem veient-nos sovint. Per

primer cop, en acomiadar-nos, va allargar-me la mà, i l'efusió amb què va estrènyer la meua em va produir una vaga però inevitable emoció. Va allunyar-se de mi quatre passes, es tombà i m'adreçà una d'aquelles profundes mirades amb què més d'un cop havia arribat a inquietar-me; en aquella ocasió, potser, més que mai.

Van passar dies, setmanes i mesos, però Llätzer no va venir mai a veure'm. Jo ni tan sols no sabia on podia anar-lo a trobar. Tractava d'acostumar-me a la idea que la nostra amistat no havia estat tan arrelada com havia cregut, que l'havia sublimada, i que al capdavall devia ser normal que cadascú fes la seva vida sense donar massa importància a un passat més o menys agradable, però res més que això.

Vaig aconseguir finalment la llicenciatura i vaig posar-me a treballar seriosament, primer d'auxiliar d'un advocat, algun temps després obrint un despatx que va proporcionar-me a no trigar gaire una nombrosa clientela i, doncs, un bons ingressos. Cert que de tant en tant pensava en Llätzer, però ho considerava com un d'aquests records nostàlgics que més o menys tots devem anar arrossegant i que esdevenen més i més vius a mesura que ens anem fent grans.

Avui, dia quinze d'octubre, al matí, i a través d'una trucada telefònica des de l'hospital de Sant Pau, he estat informat que Llätzer Puig, que es trobava ingressat a l'habitació vint-i-tres de la secció d'oncologia, desitjava veure'm amb urgència. He anat a l'hospital aquesta mateixa tarda i no tinc per què ocultar que tot anant-hi em sentia força neguitós. I és que la notícia m'havia colpit. El requeriment de Llätzer, inesperat i sorprenent, atès els anys que feia que no sabia res d'ell i, també pel lloc des d'on m'havia estat fent, em feien suposar que alguna cosa greu li devia ocórrer. Altrament haig de confessar que sóc força covardot davant de qualsevol situació dramàtica i la que m'esperava la hi intuïa especialment.

Una infermera jove i rossa, de molt bon veure —és increïble que fins i tot en les circumstàncies més tristes esclati en nosaltres el virus de la frivolitat que, pel que sembla, tots duem a la sang— m'ha acompanyat fins a l'habitació. Damunt de l'únic llit, amb un tub encastat a un braç i un altre ficat a un nariu, galtes color de cera profundament enclotades, l'esguard inexpressiu clavat al sostre, m'hauria estat ben difícil de reconèixer-hi Llätzer si no hagués estat perquè en sentir el meu nom ha decantat el cap i m'ha adreçat una mirada, penetrant com les d'abans, mentre la seva boca intentava un somriure que resultava una ganyota.

—Seu —m'ha dit amb veu feble—, perquè ara estic sota els efectes de la morfina i podrem enraonar una estona.

—Com et trobes? —li he preguntat, tot experimentant a l'acte la vergonya d'haver dit una solemne estupidesa.

M'ha respost, d'entrada, pausadament i calmosa, però aviat ha començat a expressar-se amb una vehemència que vorejava el desfici. Ha fet:

—En aquests moments puc dir que bé. És la morfi-

na, ja t'ho he dit. Però darrerament les he passades i les estic passant molt putes... Has de pensar que visc sol perquè se'm van morir els pares, i fa poc que vaig separar-me de l'Eva després d'haver-hi viscut aparellat durant uns tres mesos escassos... Un any abans, tot just després d'haver-me separat de la Montse, vaig haver de sotmetre'm a una intervenció quirúrgica. Es tractava de resoldre, segons deien els metges, un problema d'oclusió intestinal i jo d'antuvi m'hi resistia perquè una intervenció quirúrgica sempre m'havia fet molta por. Però els dolors augmentaven, cada dia eren més intensos, més inaguantables; era com si em clavessin ganivetades al ventre, una darrera l'altra, contínuament... Passava nits senceres sense poder dormir, i si desitjava morir-me per acabar amb aquell sofriment, la idea de la mort —el no-res absolut, tu— lluny de semblar-me una solució, augmentava les meves angoixes que persistien i s'accentuaven hora darrere hora... Fins que a la fi, un dia, esgotada la meua capacitat de resistència, vaig haver de rendir-me consentint que em duguessin al quiròfan...

Ha callat uns instants, com per prendre alè, i ha continuat:

—L'endemà de la intervenció, una crisi cardíaca va estar a punt de convertir-me en un cadàver. Un cadàver!... Pensa-ho: no trobes que és horrible per si sol el mot? Tanmateix, els metges van aconseguir d'evitar-ho, de manera que va ser, doncs, com si ressuscités. En definitiva, en vaig sortir. Però ara penso que hauria valgut més que no n'hagués sortit perquè m'hauria estalviat, ben segur, aquesta tortura renovada: la de veure'm per segona vegada abocat al buit esfereïdor de la mort, jo, saps?, jo, no un altre, no un d'aquells pels quals quan moren, arribem a sentir una sincera però sempre efímera compassió, sinó jo, jo que sentia malgrat tot amb tanta intensitat l'alegria de viure!...

He intentat interrompre'l dient-li que reposés, per tal com era evident que es cansava, i molt, però ha estat endebades perquè m'ha interromput dient:

—No, no, que t'he demanat que vinguessis per poder-te dir, sobretot, una cosa molt important. És una necessitat que experimento ja fa temps i que a mesura que m'he anat agreujant ha arribat a fer-se'm obsessiva. I t'ho haig de dir avui, ara, que si no ho feia potser no hi seria a temps perquè tinc la impressió que aquesta vegada sí que vaig a morir-me definitivament... De més a més, bé me n'he callat prou de coses!... Te n'has adonat, tu? Jo sí: quantes de les coses que pensem no arribem a poder-les dir!... És fotudíssim, però és així. Suposo que no podràs negar-m'ho: en la nostra vida hi ha un sens fi de coses que només les podem pensar, que no les podem dir mai, a ningú, de vegades fins i tot ni a nosaltres mateixos. Mai ningú no les sabrà, només nosaltres que les hem pensades, i amb nosaltres seran enterrades per sempre.

S'anava exaltant més i més, i em feia patir. He insinuat un gest per invitar-lo a calmar-se i no n'ha fet cap cas:

—Amb la Montse mateix amb qui, com t'he dit, em

vaig aparellar abans de l'Eva, no li vaig poder dir el que m'allunyava inevitablement d'ella: la seva halitosi... En sortir del bany alguns cops se m'acostava, tota nua, i m'abraçava. El seu cos exhalava el perfum d'un gel de bona qualitat, agradable d'olorar; m'oferia sensualment la boca, però la fortor del seu alè que al començament de les nostres relacions fins i tot em resultava excitant, de mica en mica se'm va anar fent desagradable, nauseabund, insuportable... No m'hi hauria pogut avesar mai i, altrament, no podia dir-li-ho; de manera que vaig optar per anar espaiant a gràcies tant com m'era possible els nostres contactes sexuals fins que, és clar, a la fi vam decidir separar-nos... La Montse no haurà sabut mai el perquè.

A jutjar per certes contraccions del seu rostre, Llàtzer tornava a experimentar forts dolors. De nou he intentat aconseguir que callés, però ha estat inútil i m'he hagut de resignar a continuar escoltant-lo:

—Amb l'Eva el motiu de la separació va ser ben diferent. Un diumenge al matí, per atzar, vaig presenciar com matava un conill: intentant immobilitzar-lo, el tenia empresonat sota la seva aixella i li agafava les orelles amb la mà esquerra mentre que amb la dreta, i amb un ganivet de fulla punxeguda, li buidava un ull, tu... I la sang, d'un vermell que el sol que entrava a la cuina feia rutilar, fluïa abundant i un punt fumejant i queia en un plat blanc que ella sostenia amb la mateixa mà amb què empunyava el caca, incomprendible, el ganivet brut de sang. Eva executava aquesta acció, que em va semblar d'una crueltat esborronadora, amb una indiferència total, ella que estimava apassionadament la música, que s'extasiava escoltant-ne i que, sobretot, adorava Vivaldi!... No li ho podia retreure, no li podia dir el que pensava perquè tampoc no ho hauria entès i, per altre costat, jo no hauria pogut esborrar mai del meu pensament aquella imatge d'ella protagonitzant una escena tan horripilant... Per provocar la separació vaig inventar-me raons d'incompatibilitats de caràcter deixant, però, d'entrada ben clar que la meua decisió era irrevocable. Ella ho va acceptar sense exigir-me massa explicacions, però amb un somriure irònic, com si posés en entredit la meua salut mental...

Ara sí que el meu amic havia d'esforçar-se per continuar parlant-me; fins i tot, de tant en tant, no podia evitar algun dèbil gemec. A més, la seva cara havia anat agafant un color verdosenc i la seva mirada anava esdevenint tèrbola. De la manera més afectuosa he provat de persuadir-lo que reposés, que ja continuaria la seva relació un altre dia. Però m'ha tallat:

—No, que t'ho haig de dir avui... Per això t'he demanat que vinguessis... Cal que sigui avui perquè demà, potser... Escolta'm bé: ja d'antuvi, quan et vaig conèixer, vaig tractar d'anar-me acostant a tu —no sé si te'n vas adonar— perquè em semblaves un xicot diferent dels altres... Tenies —tens encara— els ulls blaus i una pell rosada i un no sé què, com una mescla d'ingenuïtat i timidesa, que em captivava... I, a més a més —deixa'm plagiar l'Ors— callaves tant i tan bé!... Encara que procurava amagar-t'ho, el cas és que només d'estar amb

tu em sentia feliç... De tant en tant et mirava al fons dels ulls intentant descobrir-hi el que per a mi constituïa, encara llavors, un misteri: quin era, fonamentalment, el determinant de l'atracció que exercies sobre mi?... Què hi havia en el fons dels nostres silencis?... Em resistia a creure que hi pogués haver alguna cosa més que unes simples afinitats de caràcter, i això em produïa una sensació estranya, inquietant, que va arribar a convertir-se en angoixosa a partir del dia en què vaig experimentar una mena d'esgarripança quan tu em vas agafar estretament pel braç per tal d'evitar que anés a caure, quan travessàvem el carrer, sota les rodes d'un taxi. Ho recordo encara avui —i ja deu fer una dotzena d'anys— com si fos ahir... Passat l'ensurt, tu vas fer com un sospir d'alleujament i sense deixar d'estrènyer el meu braç em vas adreçar un esguard a través del qual em va semblar percebre amb certitud la calidesa d'un sentiment compartit... Des de llavors vaig adonar-me de com em seria difícil d'adaptar-me a aquella situació que s'havia creat entre nosaltres dos sense córrer el risc de reliscar pel pendent d'emocions no tan pures com ho havien estat fins aleshores. I per més que intentava foragitar-ho del meu pensament, el fet de ser conscient d'aquest risc em produïa una constant i quasi dolorosa agitació... Em negava a creure que allò no tingués una altra solució que no fos la d'allunyar-me físicament de tu, però aviat vaig adonar-me que no, que no n'hi havia cap més i que el que em calia llavors era només dir-t'ho i fer-ho. Però t'ho podia dir?... Després de pensar-ho molt vaig arribar a veure ben clar que era una més d'aquestes coses que no es poden dir i vaig decidir callar-ho. Però ara sí que t'ho puc dir, que t'ho haig de dir perquè qui sap si demà... I no voldria que, ignorant-ho, poguessis imputar el meu allunyament de tu a una infidelitat, més ben dit, una traïció a la nostra amistat inoblidable, crec jo, per tots dos...

L'esforç que havia fet parlant-me, quasi sense parar, durant aquella llarga estona l'havia deixat exhaust i desalenat. La seva cara i les convulsions del seu cos sota els llençols evidenciaven les seves creixents sofrences. Tot i això, després d'un breu silenci ha afegit penosament:

—I bé... ara ja ho saps... Gràcies per haver vingut... Si vols ja pots anar-te'n. Abans, però, voldràs dir a la infermera que vingui? És que els efectes d'aquest analgèsic cada vegada duren més poc i aquests dolors cada minut són més intensos... Saps?, és com si un gos famolenc se'm mengés les entranyes amb furiat dentades, la mare que el va parir... I una darrera cosa encara... escolta'm... quan seré mort... definitivament mort... no vindrà a ser com si jo hagi hagut de morir dues vegades? I ara contesta'm: no et sembla una mena d'estafada això?... —I ha assajat un somriure que m'ha semblat sarcàstic.

Jo no sabia què dir. Hauria volgut trobar les millors paraules per intentar de reconfortar-lo, però confós i desconcertat per tot el que acabava d'escoltar, no he sabut com sortir-me'n i he balbucejat només:

—Demà... ja tornaré... sents?... Coratge!

Encara ha tingut esma d'allargar-me la mà a tall de comiat i jo la hi he premuda efusivament, quasi amb unció. M'ha adreçat encara una d'aquelles llargues i profundes mirades d'abans i jo m'he preguntat, consternat, si no seria, aquesta vegada sí, la darrera.

Així que ha entrat la infermera he abandonat l'habitació. Quan he sortit al carrer ja era ben fosc. Em sentia molt deprimat, però l'aire fresc d'aquest vespre de tardor m'ha semblat que em reanimava i aturant-me, n'he aspirat amb avidesa unes glopades. No m'he sentit inclinat a agafar un taxi i m'he posat a caminar a poc a poc carrer amunt fins arribar a la Diagonal. Allí m'he aturat de nou uns segons pensant en la Núria que, com cada dijous, m'esperaria al seu piset, acabada de banyar, tendra i sensual alhora, com sempre, amb el sopar a punt, una ampolla de xampany al frigorífic i el llit acollidor. Tanmateix, no sentia cap desig d'anar a fer l'amor aquesta nit, d'altra banda, anar-me'n a casa on trobaria aquella mare un si és no és excessivament sol·lícita. He decidit d'enfilar, doncs, el carrer del meu despatx professional pensant que podria trobar aquí, tot sol, la quietud que necessitava per refer-me del xoc emocional que acabava d'experimentar, asserenar el meu esperit i, després, intentar ordenar i clarificar aquest veritable garbuix de pensaments confusos, contradictoris, absurds, de cara a treure'n una conclusió racional, convincent i, en definitiva, alliberadora.

En aquest sentit, com a cosa prèvia i a tall d'inventari-recordatori, m'he posat a escriure aquests fulls que —ara ho penso— si mai, ocasionalment, algú els llegís li podrien semblar un conte menys que mediocre o un fragment de novel·la inqüestionablement dolent. Per si això s'esdevingués, juro que no es tracta de cap intent de creació literària partint d'un argument de ficció sinó, simplement, la relació, llisa i rasa, d'uns fets reals.

* * *

Decididament, cal que me'n vagi a dormir. La reflexió que he fet després d'aquesta incoherent i malgirbada relació no m'ha servit de gran cosa perquè continuo sentint-me tant o més desconcertat que abans. Penso que potser només una bona dormida podrà alliberar-me de la confusió que enterboleix el meu cervell. Podré, però, conciliar-me amb el son?... No em perseguirà, impedint-ho, el rosec porfidiós de com deu estar passant Llätzer aquesta nit?... Han transcorregut ben bé quatre hores d'ençà de la meua sortida de l'hospital. I si hi telefonava?...

* * *

M'ha calgut esperar una llarga, llarguíssima estona. Finalment, una veu femenina (la infermera rossa, potser?) m'ha donat la resposta:

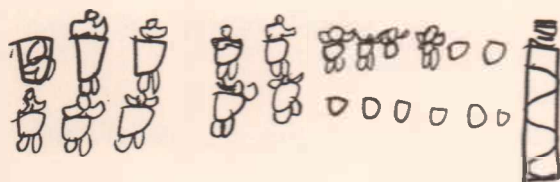
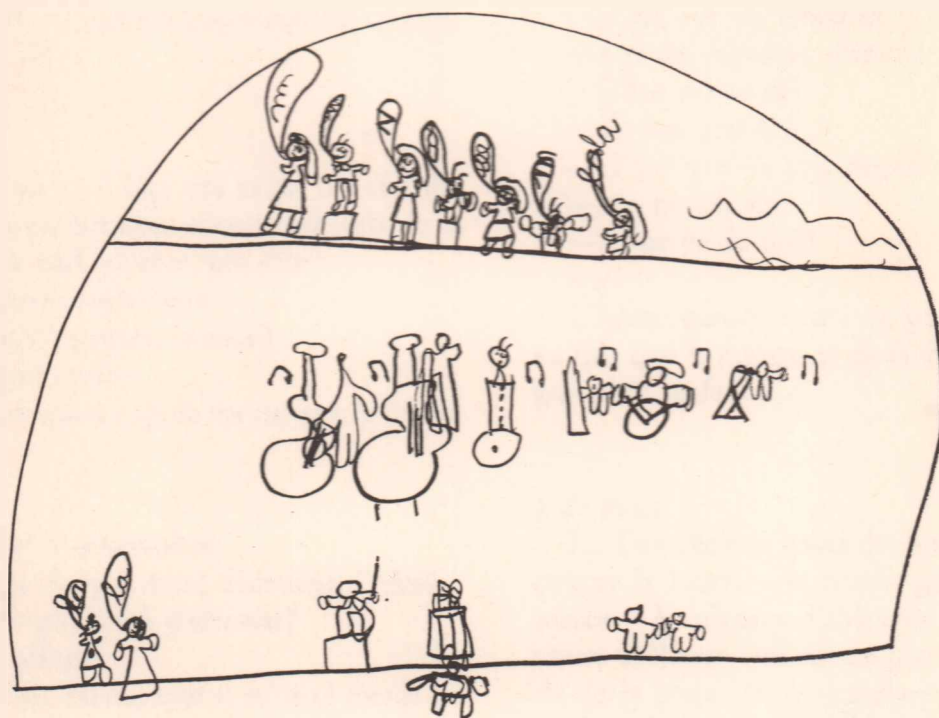
—Llätzer Puig i Maristany, de l'habitació vint-i-tres, ha mort fa mitja hora escassa a causa d'una hemorràgia interna d'efectes fulminants. Ha estat una cosa inesperada... irreversible, sap?

Miquel DescLOT

DIETARI DE PARE (1994)

betoven
9 simfonia

palau de la música

~~clasa~~ octubre 1994

4 de gener de 1994

Enfadada per una fotesa que ni tan sols recordo, la Clara es regira contra sa mare:

—Ara no t'estimo gens!

Amb la mateixa inflamació se m'adreça a mi:

—I a tu tampoc t'estimo gens!

La foguerada, però, encara no s'ha acabat aquí:

—Ja no estimo ningú!

Per fi, l'ímpetu ha semblat atènyer el clímax i ha començat a baixar una mica:

—Només m'estimo a mi!

14 de gener

CLARA: Pare, l'àvia Cati, ¿és sorda?

JO: Sí, bonica, s'hi ha anat tornant de mica en mica. Com el Blanc, ¿saps?

CLARA: Però si es posa aquells taps sí que hi sent, ¿oi?

JO: Sí, és clar, llavors hi sent més bé.

CLARA (*sobtdament il·luminada i divertida*): Fa a l'inrevés que tu, que et poses aquells taps per no sentir-hi, ¿oi?

27 de gener

A la matinada, la Clara ens crida des del llit. Mig enfebrada encara com a conseqüència de la pneumònia que està passant, em diu:

—És que penso malament.

—I doncs ¿què penses, bonica?

—Que la gent crida.

Ens ha costat quart i ajuda tornar-la a la calma.

11 de febrer

Esperant el Rei Carnestoltes

CLARA: ¿Saps de què anirà disfressat, l'Eloi?

JO: No. ¿De què anirà disfressat?

CLARA: De plàtan!

JO: Alça! Mira, doncs, que si se'ns el menja un goril·la!

CLARA: No, home! No s'hi assemblarà gaire... ¿no veus que a la cara se li veuran els ulls?

15 de febrer

CLARA: Pare, ahir a la nit, ¿em vaig dutxar?

JO: Sí, i tant!

CLARA (*amb cara d'amoïnada pels estralls del temps*): Quin cap, aquest! Clara!

27 de febrer

Ahir vaig baixar a Barcelona amb la Clara per

anar a escoltar i veure la *Història de Babar*, en la versió musical de Francis Poulenc.

Com que ens sobrava temps, però, vam anar a fer un tomb per la Rambla. En tornar-ne, per l'ampla vorera obaga de la plaça de Catalunya, vam veure d'un tros lluny, al bell mig del pas, una persona arraulida com un conill sota un munt de parracs negres, dels quals només sobresortien un peu nu i una mà suplicant. Com era previsible, la nena s'hi va interessar de seguida:

—¿Això és una dona? —em va demanar amb notòria incredulitat.

—Sí, em penso que sí.

—¿Que és de veritat? —reprenia, sense perdre l'escepticisme.

—Sí, sí, bé ho sembla.

—¿Que va disfressada?

—Ho sembla, però no ho crec.

—¿I per què va descalça?

—Perquè demana caritat.

—¿Què vol dir demanar caritat?

—Vol dir demanar cèntims.

—¿Que no en té?

—Es veu que no.

—¿I per què va tota negra?

—No ho sé, això.

—¿Que va de dol?

—¿!

L'interrogatori encara va prosseguir una estona fins que la curiositat de la vaileta va trobar algun altre agafador.

5 de març

La Teia sempre havia dit que asseure's a amanyagar la Lluna —la nostra gossa, morta fa dos mesos— la relaxava d'allò més. Ara, però, només tenim el Blanc —el nostre gos, parella infortunada de la gossa desapareguda—, que tot i que és un bon jan acabat sembla que no posseeix les mateixes misterioses qualitats sedants.

L'altre dia, no recordo arran de què, la Teia va renyar asprament la Clara, per un motiu sens dubte desproporcionat a l'arrambatge. De seguida, però, la mare afligida se'n va excusar davant la menuda.

—És que la mare està cansada i nerviosa, Clara, ¿saps? ¿Em perdones?

La noieta ha semblat que no hi tenia cap inconvenient i li ha suggerit ràpidament una solució:

—¿I per què no acariciaves el Blanc?

11 de març

A la classe de la Clara, aquestes últimes setmanes hi han tingut una estudiant de magisteri fent les pràctiques escolars. Avui, acabat el període reglamentari, la Sònia s'ha acomiadat de la mainada en una mena de festa.

Aquest vespre, a l'hora de sopar, la Clara ha escrit, tota capficada, aquest missatge a la pissarra confessoria que té a la cuina:

«Soniatastimu
Catrabais be»

12 de març

Paladar sensible

A l'hora d'anar a dormir, quan ja duia el pijama i es disposava a ficar-se al llit, la Clara ha sentit la sobtada i imperiosa necessitat d'anar-se a rentar les mans. Com que aquesta mena d'urgència no li és habitual, ens n'hem estranyat. L'explicació, però, no podia ser més diàfana:

—És que he estat tallant aquella patata... i ara vull pipar!

14 de març

L'altre dia, la Clara va fer una tria dels seus objectes d'escriptori per enviar als nens desposseïts per la guerra de Bòsnia. Avui, mentre sentíem les notícies de la televisió, la nena s'ha adonat que parlaven d'aquell pobre país sacrificat.

—Bòsnia! —ha cridat—, ara els nens de Bòsnia ja no són pobres, perquè els vam donar coses. ¿Oí?

Era evident que esperava que la notícia anunciés precisament això.

18 de març

Mentre jo vestia l'Eloi i la Clara romancejava pels voltants, afectada per una de les inevitables punyides de gelosia, dic a la mosseta, després de fer comparacions:

—Mira que us arribeu a assemblejar, tu i l'Eloi!

—¿Sí?

—Es veu ben bé que sou germans.

—Sí, sobretot es nota perquè ell es diu Munyoç i jo també —ha conclòs la germana, no sé si ingènuament, o amb ironia infantil —és a dir, diàbòlica—, o amb despit.

22 de març

Privilegis ètnics

CLARA: Avui he somiat una cosa molt dolenta.

JO: I, doncs, ¿què has somiat?

CLARA: He somiat que un gos em mossegava a la cama.

JO: I ¿t'ha fet mal?

CLARA: Sí, molt, perquè jo portava mitges i me les ha estripades... Però a tu també t'ha mossegat, ¿eh?

JO: Ah, caram! I a mi ¿que me n'ha fet de mal, a mi?

CLARA: No, a tu no te n'ha fet perquè, com que no ets escocès, portaves pantalons i no te'ls ha pogut estripar.

31 de març

Aquests primers dies de la Setmana Santa hem estat a Fontclara sense la Teia, que treballava a la biblioteca. Quan finalment ha pogut pujar, ha volgut veure com la Clara havia fet els deures d'escola. Malauradament, la minyoneta no s'hi havia lluit gaire, distreta amb l'alegria i l'esverament d'haver retrobat les seves amigues del poble, i jo ja he advertit a la Teia, en presència de l'afectada, que els deures havien quedat més aviat de qualsevol manera. La Clara no ha gosat defensar la bondat de la feina i ho ha emprès amb molta més subtileza:

—És que ¿saps què em passava? Que el cap em feia mirar altres coses... com que t'estimo tant... t'enyorava i tenia el cap així...

3 d'abril

Avui, a mig matí, la Clara m'ha convidat a un pantagruèlic dinar de Pasqua, a la taula rodona del seu «estudi» de Fontclara, on es barrejaven, en un sol plat, la fruita verda i la madura, la carn i la botifarra, la carxofa i el cafè. Armat amb un ganivet i una cullera —l'aigüera o la tafaneria de l'Eloi es devien haver empassat les forquilles, perquè no n'ha aparegut ni una—, he estat un convidat agraït i m'ho he menjat tot amb un somriure de fruïció. Mentre jo menjava, però, l'amfitriona no ha parat de remenar per la cuina, com si no tingués cap pressa per asseure's a taula. A l'últim, li he demanat:

—I tu, ¿que no menges?

—No, jo ja he menjat! —ha respost de seguida—. És que faig règim...

9 d'abril

Rebequeria

CLARA: Doncs ara no estimo ningú!... Només l'Eloi!

JO: Doncs jo tampoc!... Només la Teia!

CLARA: ¿...?

JO: Ara canviaré el nom del *Bestiolar* de la Clara i es dirà *Bestiolar* de la Teia. Au!

CLARA (*amb rialleta de suficiència*): Però com que és fet amb retolador no el podràs esborrar!

14 d'abril

Avui ha trucat l'avi per dir-nos que ja tornava a ser a casa, després de passar tres dies internat a l'Hospital de Sant Pau, en observació, per uns dolors pectorals sospitosos. S'hi ha posat la Clara.

—¿Ja ets a casa?... Pareee! L'avi ja és a casaaa!

—...

—I ¿com has vingut?

—...

L'explicació de l'avi no la deu haver convençuda del tot, i hi ha insistit:

—Però ¿has vingut tot sol o amb aquells pals?

24 d'abril

Aquesta nit, la Clara somicava, neguitosa. La Teia li ha demanat què tenia.

—No res.

—I, doncs, ¿per què somiques?

—Perquè del cos estic bé, però del cap no.

—¿Què t'hi passa, al cap?

—Que cada vegada que tanco els ulls veig una bruixa sense dents.

24 de maig

Passejant pels volts de Fontclara, hem sentit esclatar les escopetades d'algun caçador, endins de la pineda. Espantada i indignada, la Clara ha saltat:

—¿Per què els maten, els animals del bosc? Si necessiten un animal per menjar, que el matin en una casa de pagès... que en matin un que ja sigui vell... si no, ¿per què serveixen, les cases de pagès?

11 de juny

Passejant per Vic, la Teia ha mostrat a la Clara el Palau del Bisbe. Naturalment, la noieta ha preguntat de seguida qui o què era aquest estrany «bisbe» que es mereixia tot un palau, talment un príncep de rondalla.

—El Bisbe és el capellà que mana més, el que mana tots els altres capellans —ha fet sa mare.

I la Clara, per fer-s'ho més entenedor, ha conclòs:

—¿És el capità?

27 de juny

Ara que s'ha acabat el curs, alguna tarda m'enduc la Clara a nedar a la piscina. En acabat, ens estem una estona al sol, damunt la gespa. Avui, quan feia poc que ens havíem ajagut a la tovallola, em diu:

—Jo ja tinc els peus secs!

—Doncs jo encara no —dic, mentre em sento l'airet a la humitat de les plantes.

—És clar, com que tu has nedat més estona!

9 de juliol

Passejant per Fontclara, hem anat a parar al cementiri, que tenia la reixa entrebadada. La Clara acabava de rebre les primeres clarícies sobre aquests llocs tan especials en una altra visita casual al cementiri de Palau. En entrar al de Fontclara, de seguida s'ha vist atreta per una làpida més llampant, amb un relleu de la Mare de Déu en metall brunyit. Amb visible astorament, la noieta se n'hi ha anat, demanant incrèdula:

—¿La Mare de Déu, s'ha mooort?

12 de juliol

Tornant de jugar a fora de casa, la Clara entra al meu estudi i evolucionant-hi com una ballarina, exclama tota cofoia:

—Sóc la més milloooora...!

14 de juliol

Ensenyo a la Clara el diari *Avui* d'avui, on surt la meua foto acompanyant un article de Jordi Llavina sobre el llibre *Com si de sempre*.

—Tu sempre surts al diari!... —rondina mig ofesa— i jo en canvi no hi surto maaaai!

27 de juliol

Entrenament metafísic

CLARA: Pare, tu, quan et moris, ¿quants anys tindràs?

JO: No ho sé, Clara. Això no se sap.

CLARA (*cavil·losa*): Llavors, ¿ja no respiraràs?

JO: No, quan et mors ja no respire.

CLARA: ¿I no te n'adonaràs?

JO: Potser una mica, però no gaire.

CLARA (*més cavil·losa encara*): Però, ¿podràs pensar?

JO: Poc o molt, m'imagino que sí.

CLARA (*provant conclusions*): Deuràs pensar en abans.

JO: Ben segur que sí.

CLARA (*com alleujada i consoladora*): Així... t'ho passaràs bé, encara que et moris.

1 d'agost

En bicicleta, a la tarda, de Fontanilles a Fontclara

JO: Arramba't ben a la dreta, Clara, que en ve un de molt esverat.

CLARA (*que no pot callar ni pedalant*): Deu ser un que té molta pressa perquè fa tard a un ball que ja ha començat.

11 d'agost

Santa Clara

A la Clara, li hem regalat unes ulleres d'aigua perquè pugui emular les seves companyes més grans. Les hem provades de seguida a la piscineta de plàstic —com una palangana grossa— que hem parat al jardí de casa, però de seguida ha sorgit un problema tècnic: la noia no s'hi veia!

—És que les tinc instal·lades! —ha remugat.

23 d'agost

Lliure de responsabilitats

Mentre al vespre llegíem, asseguts al badiu, la Clara no es podia estar d'interrompre la lectura tot sovint, amb qualsevol pretext, encara que no tingués res a veure amb el llibre que ella tenia a les mans. A l'últim, en una ocasió que s'ha alçat, me l'acosto agafant-la per la cintura, i li demano a l'orella:

—¿Com és que ets tan pesada, bonica?

—Ah, jo que sé! Ja vaig néixer així, jo!

26 d'agost

El príncep felix

A les telenotícies han començat a parlar del príncep Felip —el darrer Borbó, per ara, de nom tan infaust—, no recordo si perquè navegava com un Ulisses o perquè feia caritat com un bon samarità. Sobtada, la Clara em mira amb astorament:

—Però, ¿el príncep Felip existeix?

—Sí, dona, ¿que no l'has vist?

—Però ¿que no era una estàtua?

He trigat una complicada estona a relacionar el Borbó amb Oscar Wilde. Llavors, però, se m'escapava el riure per totes les esclertes.

7 de setembre

Fa un parell o tres de vespres, tornant d'abocar una carretada de brossa darrere de casa, la Clara m'acompanyava enfilada al carretó. En demanar-me per fer no sé què, li vaig dir:

—No, que ara anirem a sopar, que ja deu ser l'hora de les notícies.

—Ja veuràs com hi ha hagut un incendi o s'ha mort algú —va afirmar, amb l'aplom d'una sibila, segurament per convence'm que no valia la pena preferir les monòtones notícies a la seva atractiva proposta.

—I tu, ¿com ho saps? —vaig demanar-li jo, agafat per sorpresa.

—Perquè ho diuen cada dia, ves!

D'incendi no n'hi va haver cap, aquell dia, però el que és el difunt no li va pas fallar.

10 de setembre

L'enigma del temps

CLARA: Mare, quan jo em mori i quan tots siguem morts... ¿encara serà dilluns, dimarts, dimecres, dijous...?

19 de setembre

Al bany

Mentre jo vestia l'Eloi, acabat de banyar, la Clara s'entretenia tota sola a la banyera, posant veu incansablement a una de les seves habituals històries imaginades. Quan he tornat al bany després de deixar l'Eloi amb sa mare, me l'he trobada encara a la banyera, ajaguda bocaterrosa, amb el cap alçat damunt les mans per sobre l'aigua i amb els peus balancejant enlaire, com una actriu del vell Hollywood. En una de les mans hi tenia el telèfon de la dutxa, convenientment aplicat a l'orella, amb el qual intentava establir aquesta singular comunicació aquàtica:

—¿Que hi ha la sirena de la mar?

23 de setembre

Pel carrer

JO: Clara, no t'arrambis en aquesta porta!

CLARA: ¿...?

JO: ¿Que no ho veus, que és bruta de pols i de greix?

CLARA: ¿...?

JO: ¿Ho veus o no?

CLARA: *Ividentment!*

9 d'octubre

L'Eloi, que als seus dos anys encara viu feliçment a la fase onomatopeica de la llengua, té en canvi una expressivitat ben eficaç, i no tan sols quan vol aconseguir una cosa que li urgeix. Avui, mentre vèiem les telenotícies, davant la visió d'una plaça vaticana de Sant Pere plena com un ou de fidels que volien sentir el Papa, ha exclamat, tot xiroi:

—Beeeee!

16 d'octubre

Comunió universal

Fins ara, amb un esperit d'allò més sociable i cívic, l'Eloi acostumava a dir «hola» als vianants que es topava de cara per la vorera, o bé «adéu» a qualsevol vehicle que veiés passar esperitat pel carrer.

Avui la seva benvolença s'ha ampliat enormement, amb un deix entre franciscà i budista que qui sap d'on li ha vingut. Caminant pel carrer, ha vist a la vorera una taca fosca, que potser no era sinó un grapat de fulles seques i fang i li ha fet, mig ajupit, acompanyant-se amb el gest apropiat:

—Adéu, caca, adéu!

30 d'octubre

CLARA: A Bòsnia i a l'Àfrica, ¿també hi ha di-l-luns, dimarts, dimecres...?

3 de novembre

Ciència i mite

CLARA: Pare, quan vas amb coet a la Lluna, ¿què et trobes, quan surts de la bola?

JO (*amb cara de no entendre-la*): ¿Quina bola?

CLARA: La bola del món!

JO: Doncs mira, no hi ha res: és buit. És com l'aire que, ¿veus?, hi passes la mà i no trobes entrebancs.

CLARA: ¿I s'hi pot respirar?

JO: No, això no, noia.

CLARA: ¿Per què?

JO (*amb greus treballs per mirar de fer-li-ho entendre*): Doncs...

CLARA (*adonant-se'n, amb ganes d'ajudar*): ¿Perquè no hi ha oxigen?

JO (*astorat com un badoc*): Això mateix, sí, reina.

CLARA: ¿I per això no et pots treure aquell casc?

JO: Sí, sí, per això, perquè a dins del casc hi ha oxigen per poder respirar.

CLARA: I els Reis, doncs... ¿com s'ho fan per respirar?

1 de desembre

CLARA: Mare, ¿saps què diu l'Anna?

MARE: No.

CLARA: Diu que els Reis són els pares.

MARE: I tu, ¿què li dius?

CLARA: Jo li dic que sí, perquè em deixi tranquil·la. Però jo ho sé molt bé, qui són els Reis!

9 de desembre

A la classe de la Clara, tenen muntat un servei de correu intern perquè la mainada, que tot just comencen a escriure, aprenguin a comunicar-se entre ells per carta. Cada divendres, dia de l'«arribada» del correu, la Clara torna molt amoïnada a casa perquè al seu entendre no rep prou cartes. Mentre ella, entusiasmada amb la possibilitat de comunicar-se per aquest nou mitjà, escriu cartes a tort i a dret, les seves companyes i companys no semblen estar a l'altura de les seves expectatives.

—L'Estel ha rebut cinc cartes i jo només una! —s'exclamava avui.

Gratant una mica, però, hem arribat a saber que quatre de les cinc cartes de l'Estel eren producte de l'engrescada grafomania de la Clara!

Al vespre, sa mare li ha demanat:

—¿Encara estàs amoïnada per allò de les cartes?

—No, però ho tinc escrit al cap —ha respost ella amb convicció.

—¿Què vols dir?

—Que me'n recordo!

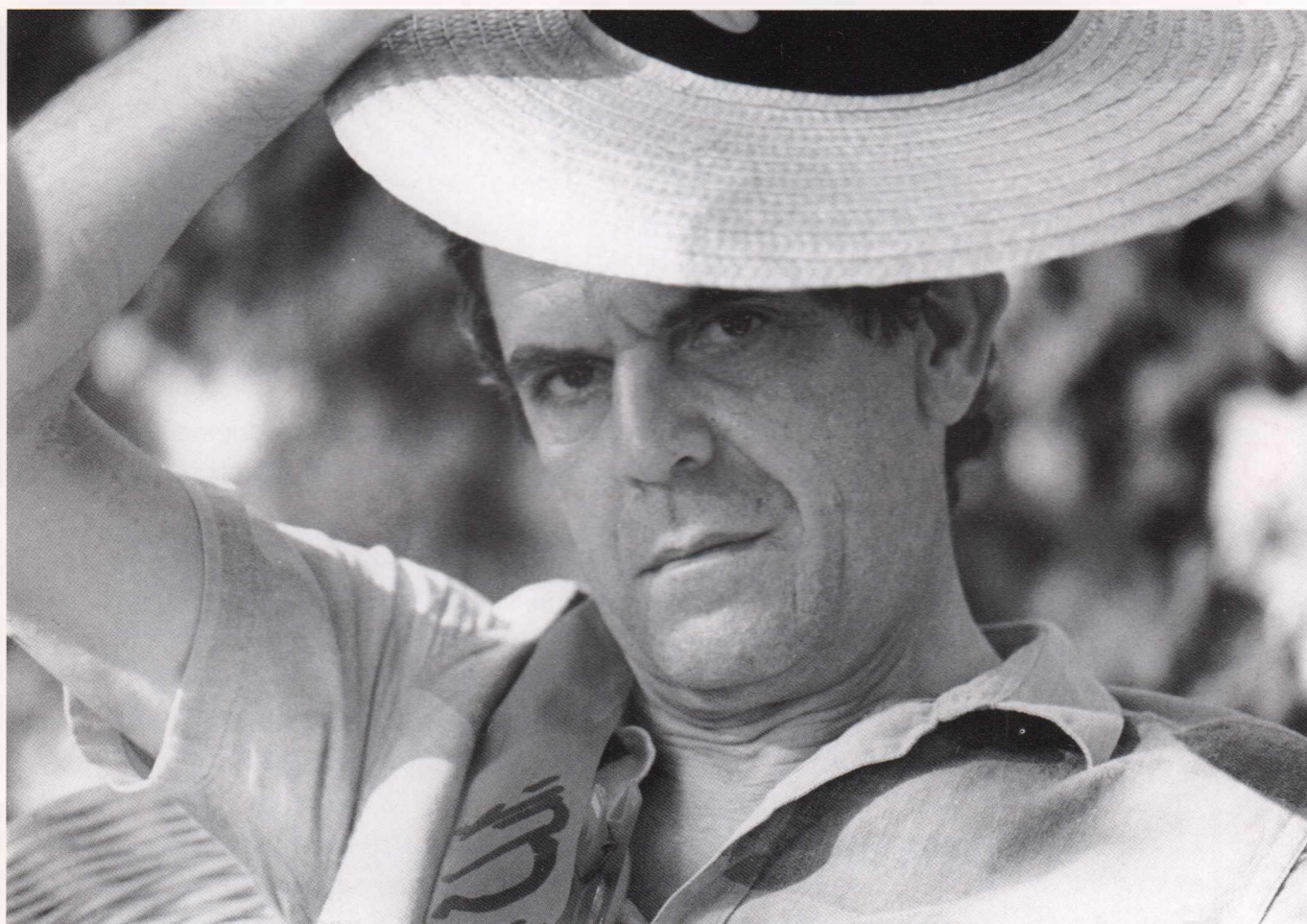
18 de desembre

Faig sortir la Clara de la banyera i li poso una tovallola grossa al damunt. Mentre jo me'n vaig a buscar-li un pijama i les sabatilles, ella s'ha d'eixugar. Però, quan, al cap d'una estona, torno al bany, me la trobo immòbil, dreta, amb la tovallola tapant-li els cabells i caient-li pel cos.

—¿Què fas, Clara? —li demano entre encuriós i impacient.

—Faig de maredéu de pessebre vivent.

X A V I E R C A B A
I N M E M O R I A M

Fotografia: Josep M. Roca Roumens

Xavier Caba Company va néixer a Castellar del Vallès el 27 de juliol de 1928 on va morir el 16 de juliol de 1996.

Va començar a pintar als dotze anys de la mà del seu pare, el polifacètic Simeó Caba. D'infant, participà en les col·lectives de festa major on despuntaven l'Alfons Gubern, en Raimon Roca i en Sagnier.

Durant més de dos anys va ser deixeble i col·laborador de l'artista Raimon Roca. La mili a cavalleria, al quarter de Sant Andreu, li descobreix l'afició pel món dels cavalls, que ja no l'abandonarà mai.

Del 1960 al 1968 es va establir a París on va treballar com a il·lustrador per a editorials de tot el món.

Després dels fets de maig del 68, torna a casa i alterna la il·lustració amb la pintura. S'inicia en la ceràmica a l'Escola Industrial de Sabadell de la mà de l'escultor Brull, del qual esdevindrà ajudant i substitut quan arribi la jubilació d'aquell professor. També va fer cursets de ceràmica al monestir de Cuixà amb el cèlebre artista Paulí.

Posteriorment va obrir un taller de ceràmica a Castellar per realitzar-hi gerros de gres, d'una gran qualitat i originalitat, així com plafons de ceràmica pintats amb paisatges i figures humanes. Els problemes amb la ciàtica el fan abandonar la ceràmica per dedicar-se exclusivament a la pintura a l'oli. També s'ha de remarcar la seva faceta de fotògraf, sobretot en blanc i negre.

Els darrers temps va anar fent una mitjana de dues o tres exposicions anuals. Era molt autocrític i exigent amb si mateix. Li costava de donar un quadre per acabat.

A París va poder disposar de temps per llegir i aprendre. La feina d'il·lustrador li va servir per conèixer les més variades tècniques i estils. Creia que els pintors havien d'aprendre molt i que la tècnica i l'ofici eren essencials. «Sense ofici, les obres van a parar a les golfes».

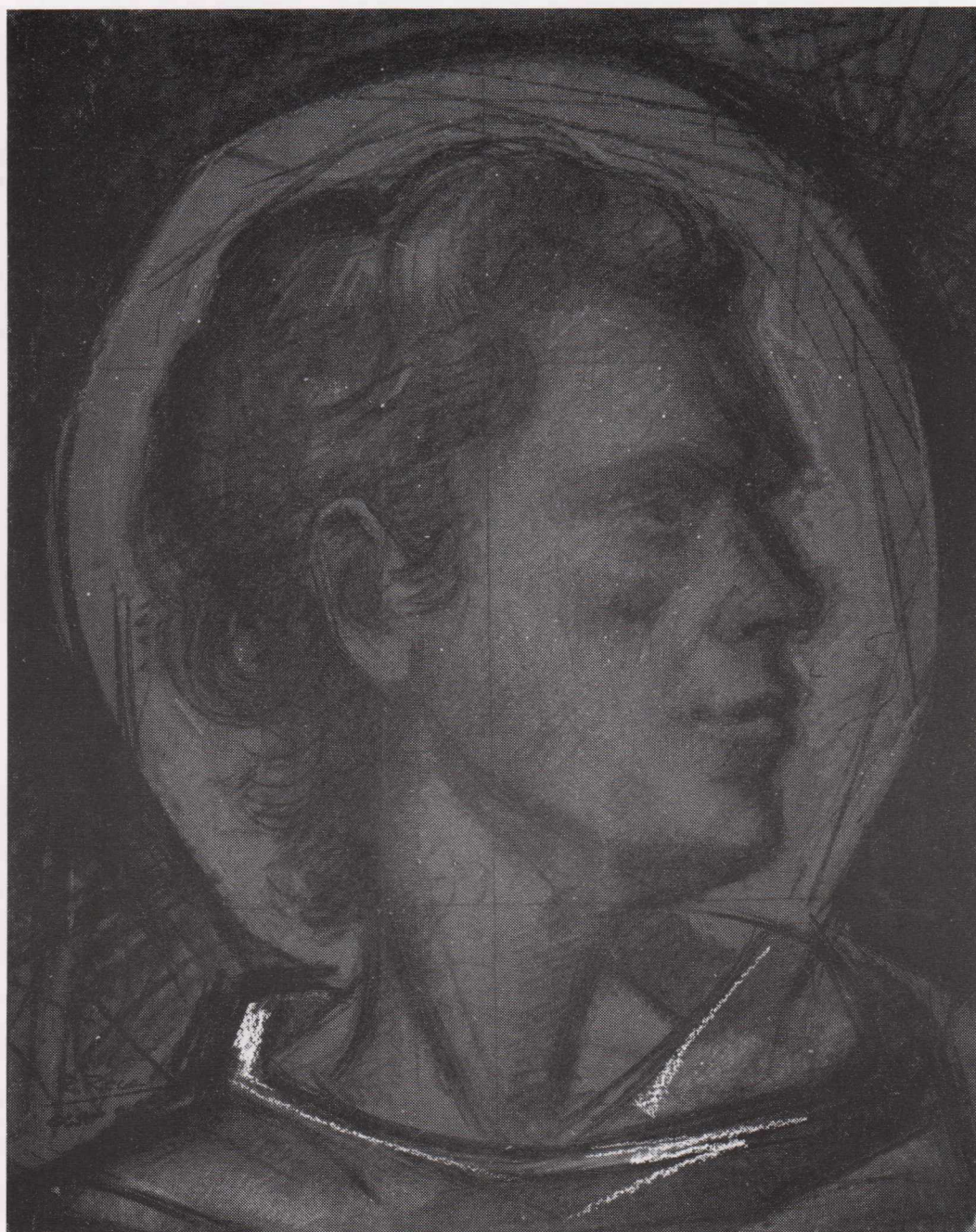
No creia en les presses en art. Tot requereix el seu temps. Seguia la línia que més li agradava. No volia fer res a disgust o a contracor. Va ser un pintor de camp que darrerament es va veure obligat a pintar a casa. No pintava de memòria, s'ajudava d'apunts, notes i fotografies.

Creava i composava, afegia fragments, figures, fons. No feia quadres d'invenció sinó que s'inspirava en el terreny. Utilitzava el procediment japonès: observar, veure i pintar.

Visitava moltes exposicions i escoltava les crítiques i comentaris, sobretot els de la seva dona. Li agradava pintar el record, la vivència i la impressió. Quan un quadre li sortia rodó, li produïa una immensa alegria i satisfacció. Era un pintor a qui li costava repetir temes. No acostumava a pintar gaire a l'estiu. Preferia la tardor, rica en colors, verds, vermells, torrats. Afirmava que amb els anys havia adquirit ofici i que el pensament li guiava la mà espontàniament. Tenia el talent que Déu li donava. Li agradava sempre anar molt més lluny. Se sentia petit al costat dels grans...

JOSEP UBASART

Xavier Caba va servir de model en algunes pintures murals de Raimon Roca, com la de l'església del Clot, a Barcelona, on pertany aquesta imatge

Xavier Caba i Josep-Ramon Bach a la masia El Romeu de Sant Llorenç Savall el 12 d'octubre de 1969. (Fotografia: Francesc Casas i Selva)

L'home que cada estiu ens omplia els ulls de música

Quan el descapotable d'en Xavier Caba pujava alegre la carretera de Sentmenat i omplia de música la llarga nit del general, jo encara m'embadalia amb el miracle de les petites coses. Ell era l'heroi que, havent vençut l'estrall de l'odi, tornava de París per alegrar-nos la vida. Mai no oblidaré aquella imatge d'estiu sota el cel estrellat d'un Castellar més íntim que lluitava per oblidar-se de si mateix i emprendre el camí del futur. Un futur que aleshores, ningú no ho sospitava, acabaria en aquest creixement desavingut.

Sempre vaig voler tenir amistat amb aquell home, alt i escardalenc, que m'havien assegurat que era l'únic artista local que es guanyava la fama a la França lliure. L'admiració popular era un punt de referència que engrandia encara més la meva curiositat d'adolescent. Quan després dels anys vaig referir-li al Xavi aquesta visió idíl·lica de les seves aparicions fulgurants, amb modèstia, va

desmentir totes i cadascuna de les meves paraules. Probablement tenia tota la raó. Aquella imatge d'un món diferent que ell representava, on l'art vencia el drac de les tenebres, tal vegada era més un miratge del desig que altra cosa. Però, per a tots nosaltres, que topàvem amb els horitzons d'una vida paralitzada, conèixer el cor bategant d'un pintor que lluitava a favor de la bellesa era el millor exemple de l'aventura moral que tots necessitàvem seguir.

Aquell automòbil, que encara avui segueix pujant, a cops de bonhomia i pinzells, la costa difícil de les hores, és i serà per sempre part del perfum essencial de la memòria. Aquells carrers d'aigua i polseguera, és evident que ja no hi són, però les imatges d'una música de jazz que sortien del seu tub d'escapament, aquestes, ho juro, quedaran fixades per sempre més en el llibre de l'amor.

JOSEP-RAMON BACH

L'home, l'amic, l'artista

El juliol passat vam tenir la desgràcia de perdre un castellarenc destacable: en Xavier Caba i Company. Jo no hi vaig tenir mai una relació estreta, però sí una coneixença i un tracte derivats de ser el fill gran d'en Simeó Caba, el fundador i primer president de la Secció Excursionista de l'Ateneu Castellarenc.

Aquest fet va comportar que en els primers anys de desenvolupament del Centre jo anés moltes vegades a casa d'en Simeó, on vaig aprendre moltes coses de l'excursionisme, no sols en la part esportiva sinó també en el vessant formatiu del caràcter, del comportament cívic, i d'estima al país. En tots aquests aspectes el Xavi també hi va aportar la seva part.

Liberal, franc i obert, preocupat pels altres i pel seu poble, ens aportava sempre la seva visió ponderada i moderna enriquida per les seves estades artístiques a París.

Ens ajudà també en les incipients gravacions magnetofòniques que acompanyaven les primeres projeccions de diapositives de producció castellarenca que fèiem aleshores, sobretot el seu pare. També va ser un bon col·laborador de la fotografia artística que impulsava la SEAC. De caire anecdòtic, diré que a mi personalment m'ajudà a conèixer i a agafar afició a la música de jazz.

No sóc prou entès per glossar la seva faceta més important, la d'artista pintor, però sí per copsar que era un pintor de qualitat, que dominava la tècnica, i que recollia sempre en les seves obres la part bonica de la realitat, tal com la veiem en uns instants de llum fugissera o en unes hores de lenta transformació.

Com a artista, hem de destacar també la seva disponibilitat a col·laborar desinteressadament en tot allò que li demanàvem. Recordo ara el seu dibuix del baix relleu, esculpit en pedra per en Joan Lleixà, que hi ha a la façana del local social del Centre Excursionista de Castellar, i el dibuix original de la Castellassa que es va editar en commemoració dels 30 anys de la SEAC.

Tot plegat és una bona mostra de com era aquest humanista i amè conversador que ara malauradament hem perdut. Sempre, però, ens acompanyarà el seu record.

ALBERT ANTONELL I RIBATALLADA

A en Xavi Caba

Se m'ha demanat si volia fer un petit comentari sobre en Xavi Caba amb motiu del seu traspàs. Estic segur que hi ha moltes altres persones que podrien glossar molt millor que jo la seva figura i personalitat, sobretot per la gran quantitat d'amics i coneguts que va anar acaparant i creant al llarg de la seva vida, i per les moltes col·laboracions altruistes que va realitzar a favor de l'art i la cultura de Castellar.

Algunes d'aquestes persones ja ho han fet molt acuradament i emotivament en altres mitjans de comunicació. Jo només voldria explicar la meua coneixença amb ell, que va començar als voltants de l'any 1977, arran de les primeres exposicions que vaig realitzar al local de la SEAC (CEC) i que ell va visitar i comentar, cosa molt d'agrair per un que comença. Va ser ell qui, d'una manera planera i oberta, em va donar confiança per establir-hi una relació no solament d'oient sinó de conversador, i fins i tot de polemitzador en temes artístics i d'altra naturalesa.

Paulatinament ens anàrem visitant les diferents exposicions que realitzàrem, i fins i tot intercanviàrem l'any 1986 una nota, malgrat l'evident diferència de cotització d'un i altre.

Coincidírem en molts jurats d'activitats artístiques castellarenques, concursos de fotografies, de pintura, d'aparadors, de decoració amb plafons murals al pavelló per un dels primers carnavals... i últimament, des de feia cinc anys, teníem una cita obligada a finals d'agost, junt amb en Joan Mundet, al jurat del concurs de dibuix acolorit policia-bombers.

El penúltim any ja no es trobava gaire bé, i no obstant va acudir a la cita, malgrat la llarga estona que ens havíem de passar drets triant entre piles i piles de dibuixos. El darrer any va fer venir el seu fill Joan, però al final encara es va fer portar per veure com havia anat tot. Va ser l'última vegada.

La seva mort ens ha fet perdre un artista complet, d'aquells que no abunden gaire, amb un bagatge professional i tècnic ampli i amb una cultura, no solament artística, important.

Un castellarenc a tenir present i en compte per a la posteritat.

El meu reconeixement a en Xavi Caba.

ESTEVE PRAT I PAZ

Amb els ulls oberts

La Yourcenar posa en boca d'Adrià allò de: «Procurem morir amb els ulls oberts i amb plena consciència» [...]. «Tot ve de més lluny i va més lluny que nosaltres.»

I això és el que en aquests darrers moments ens vas transmetre a tots els qui vam ser amics teus. Tenies consciència de la fi immediata i la vas acceptar indagant. I aprofitant tant com podies tot el que tenies a l'abast. Et vas envoltar de la teva gent: els teus amics. Fins i tot vas tenir la gosadia d'oferir, pocs dies abans d'anar-te'n, un sopar meravellós, una mena de ritual de comiat, amb ingredients d'art i religió, amb el rerefons de les altíssimes muntanyes del Tibet i de l'Univers que cada vegada senties més a prop teu.

Et trobarem a faltar, Xavier.

JOSEP BOADELLA

Uns quants records

Em demanen quatre ratlles, però em costa parlar del Xavi, només em surten uns quants records emocionats.

Què explicar del Xavi després dels articles de *Forja*? Sobretot el del Joan Sellent, memorable! Llegiu-lo o rellegiu-lo.

Imatges borroses que es consoliden. El 68, el Xavi torna de París. Al darrere queden les imatges de l'Opel descapotable, la seva fama de dandi, l'amic de la família... És el començament dels meus records: és l'època dels cine-clubs (res més adient per a ell), Granera, la fotografia, viatges, les tertúlies al Bar del Pi... perquè sobretot amb el Xavi hem xerrat i xerrat.

De París, del maig del 68, explica algunes coses, sinceres o per provocar, que xoquen amb les posicions de l'època. Val a dir que la seva visió, més distant i iconoclasta, és la que a la llarga s'ha anat imposant. Però des de les seves posicions «d'home de món», del seu distanciament de França, del seu «el meu país acaba als Pedrissos» (que em descol·locava quan estaven fent pedagogia de Catalunya amb forans) hi ha hagut un apropament a la realitat del país.

Era, però, i sobretot, l'home que li agradava el cinema; jo fins i tot diria que s'havia encomanat d'alguna cosa del John Wayne. Franc i directe, es crispava davant de les subtileses o del sexe dels àngels. Per mi sempre ha estat una paradoxa que la contundència de les seves respostes no tingués paral·lel quan els «avantguardistes o moderns» criticaven la seva pintura, o fins algun nouvingut que li menyspreava la seva tendència a la il·lustració.

Molt conscient de les seves possibilitats, sabia molt bé la duresa de guanyar-se el pa de cada dia davant la tela. La valoració actual, o revalorització si voleu, de pintors figuratius com ara en Balthus, que era per ell un referent, l'omplia de satisfacció.

A mesura que vaig escrivint, enmig d'aquest laberint de records, no sóc capaç de continuar. La seva imatge se'm consolida i comencem a xerrar i xerrar... i a buscar qualsevol excusa per muntar un sopar o una paella.

Xavi, siguis allà on siguis, que vegis sempre i a tothora la teva millor pel·lícula, i que amb el pinzell que vulguis, pinta el que et doni la gana...

Mestre, company i amic, bon viatge!

JOSEP CAIXACH I GAMISANS

Joan Carner i Cava al mausoleu del Roncal (1963).
(Fotografia, premiada, de Xavier Caba)

UN RECORD DEL XAVI FOTÒGRAF EN BLANC I NEGRE

Un dia
per Pasqua
és gris
cau roina

Una vall
el Roncal
el mausoleu
la capella

El Joan
tot trist
és Terrassa
és la Carme

Ull expert
el Xavi
el moment
la visió

La posició
tristor
meditació
pensament

Aquesta llum
l'atmosfera
el silenci
la foscor

Òstica, Joan!
no et moguis!
Clic! Quin soroll!
el silenci trencat

Xavi!
Què en sortirà?
El silenci!
El record!

Després
el laboratori
el treball
el resultat

Quan el veus
meditació és profunditat
pensament és fortaleza
tristor és pau

Sí noi...
Hi tens la mà trencada!
Sí noi...
Xavi, ets un mestre!

JOAN CARNER I CAVA

Música per a un poema sobre Xavier Caba

XAVIER CABA COMPANY

El temps se'ns acaba i mai no s'atura,
les hores s'allarguen tan mansament...
Reneix novament a dins la pintura
la vida que fina ben formalment.

Les boires i els pins, les altes muntanyes,
el mar i les valls que mai no hem vist
ens semblen de cop antigues companyes,
ens parlen de prop al nostre cor trist.

El port que ara pintes, bella badia,
és ple de tons nous i d'alta harmonia,
de música i ball, d'ocells i clavells.

La terra on tu vius de nit i de dia,
fa olor de color, és ple d'alegria.
El cel on tu vius fa olor de pinzells.

JOAN PINYOT I GARRÒS

PER A COR A VEUS MIXTES:
soprano, contralt, tenor i baix

Consells d'interpretació:

Tempo:

Dins la pau d'un altre temps

Caràcter:

Cantat sense ferir mai el silenci
del més bell dels records

ADELAIDA VALLRIBERA SOLER

Primera pàgina musicada per
Adelaida Vallribera Soler
del sonet de Joan Pinyot i Garròs

XAVIER CABA COMPANY 9. 1996

(DINS LA PAU D'UN ALTRE TEMPS)
(SONET PER A COR A 4 VEUS MIXTES)

Mus. d) P lletra de Joan Pinyot i Garròs

S. EL TEMPS S'ENFA. CA. BA I MAI NO S'A. TU. RA

C.

T.

B.

musica d'Adelaida Vallribera Soler

P LES HO. RES S'A. LAR. GUEN TAN MAN. SA. MENT...

P RE. NEIX NO. VA. MENT A DINS LA PIN. TU. RA

1

X.CABA

ALBERT RÀFOLS-CASAMADA

SET DÈCIMES

Ràfols Casamada 96

t'asseus a la taula i mires
el llibre on les imatges
imiten estranys miratges
a cada gravat que gires
voltada del fum que escampes
per damunt de les estampes
pels teus ulls la llum s'enfila
mentre als vidres jeu la tarda
i un poc de fred es perfila
a la mà que el llibre guarda

força de núvol i trons
amb seductora mirada
t'invita a pujar els graons
fins arran de la cascada
un instant de llum incerta
insinua la mà oberta
la certesa és camí fals
quan el dubte despenja
els vells flocs de la cortina
que amaga cos i trasbals

vola la nit com ocell
de plomatge blau i ardent
alça el vol damunt el vell
temps que s'esmuny amb el vent
travessen estels el cos
d'un somni de clares flors
inèdit encara i viu
com les guspies d'un foc
inici d'amor i joc
banyat d'or arran de riu

claror verda del mallol
amb toc d'aire matinal
quan encén els ulls el sol
vora l'ample caminal
i s'avança el caçador
vestit d'ombres i tardor
a l'encalç de la perdiu
de la llebre i el conill
fràgil glatir en perill
quan la pólvora els escriu

hem sortit al carrer fosc
just quan encenen els llums
la nit era un gran bosc
on dansen estels i fums
alça l'espasa el vent
prop la rosa transparent
que banya de porpra l'aire
quan s'entrellacen camins
a l'ombra d'ignots destins
sense nivell ni escaire

la silueta es perfila
d'un cos que la llum exalta
fogata que el vent enfila
fins acolorir la galta
llisa com nacre i esfera
de porcellana que espera
el frèvol frec d'unes ales
blanques de neu com el bes
d'un llavi secret empès
per la llum que tu regales

poc a poc la tarda calla
una estona el crit que encara
quan la llum clara s'encalla
del vidre renta la cara
deixant lloc a l'ombra grisa
que cau damunt la tan llisa
superfície de la taula
on el blanc del full espera
el toc de claror primera
estrella de joc o faula

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...
...the ...

Jacint Torrents

TRES HOMENATGES: FOIX, PASOLINI, VERDAGUER

El passat any 1995 s'esdevingueren el 150è aniversari del naixement de Jacint Verdaguer i el 20è de la mort de Pier Paolo Pasolini. I, el proper 1997, en farà deu de la mort de J. V. Foix. Aquestes dates són l'excusa per reunir les tres evocacions que segueixen. Volen ser un record tangencial, anecdòtic, gairebé paisatgístic, de cadascun d'aquests tres escriptors. Com un escorç literari, fet a tall de volgut homenatge i, al capdavant, per no oblidar-los.

La Damunt, Folgueroles
(Foto: Jacint Torrents, 1996)

El barber i el senyor Foix

Vaig viure un quants anys a l'antiga vila i parròquia de Sarrià. Quan em convenia una esquilada de cabells, anava en una vella barberia del carrer Major.

El barber era un home alt, d'espatlles carregades, esprimatxat, amb un bigotet estil Carl Gable. Viví a la mateixa casa on tenia l'establiment. Des del local, a través d'unes ventalles sense cortinetes, es veia el tràfic i com la gent anava i venia pel carrer Major, estret i enfilat.

En aquella barberia no hi havia entrat encara ni el disseny decoratiu ni l'asèpsia esterilitzadora dels desinfectants més moderns. El barber s'adeia perfectament amb l'ètica i amb l'estètica dels anys d'austeritat. Duia un perruquí de clenxa perfecta. I, pel que fa a la feina, us enllestia en deu minuts, cosa que, en determinats moments de la vida, és molt d'agrair. Sobretot quan viviu de la vaga il·lusió juvenil que no podeu perdre el temps en coses vanes. (Ai, com es canvia! Ara penso que el millor que es pot fer en aquesta vida és perdre el temps, no córrer, no tenir pressa, contemplar les musaranyes, aturar l'empenta furiosa que ens empaita...).

A l'hora que jo anava a la barberia —l'hora de la migdiada—, no hi vaig veure mai ningú, fora d'algunes mosques a l'estiu. Però sé del cert que l'establiment era freqüentat per més veïns de Sarrià. Entre els quals el senyor Foix, és a dir el poeta J. V. Foix, de testa romana i calvície generosa, que vivia en un pis de lloguer al carrer de Setantí, amb la seva minyona, Gaudiosa, no fa gaire traspasada. En aquella hora de la tarda —sornolenta i espessa— el barber era discret i silenciós, cosa que no li vaig agrair mai prou.

A còpia d'anys arribàrem a articular alguna conversa i vàrem concedir-nos una mica de confiança. Ja diuen que els naturals d'aquest país som lents a fer amistat. Però, d'altra banda, deu minuts uns quants cops l'any no permeten de fer gaire res.

Un bon dia, sabedor del meu diletantisme literari, escapçant-me l'endormiscament, em digué: «¿Ja ho sap vostè que tinc un escrit original del senyor Foix?». El poeta J. V. Foix tenia l'obrador de la pastisseria a l'altra banda del carrer, una mica

més amunt de la barberia. Era conegut de sempre pel veïnat i, en els darrers anys, respectat i admirat per comares, jubilats, comerciants, dependents i tota la petita classe mitjana que compon el nucli antic de Sarrià. Bona gent que no havia llegit mai res de J.V. Foix, a no ser algun poema publicat al programa de la festa major del barri. Però que el sabien famós i, segons que deien, candidat al difícil Premi Nobel de Literatura.

Davant la possibilitat de poder veure un manuscrit o un original desconegut d'un clàssic vivent, vaig despertar-me de cop i vaig gosar demanar que me l'ensenyés algun dia.

«Oi tal!», va exclamar, «guaiti'l, el tinc penjat en aquella paret». I amb un cop de maneta em girà el setial, i em situà d'esquena al mirall i davant per davant d'una paret de color de poma bullida. Entre un calendari de cal fideuer i una estampa de sant Vicenç, hi havia un foli emmarcat. Amb majúscules vulgars, fetes amb tinta xinesa, sobre el paper esgrogueït, l'insigne poeta havia escrit: *Gràcies per la vostra visita*.

«Què li sembla?», em va dir el barber, brandant les tisores.

«Estic impressionat», vaig dir, perquè no se'm va acudir de dir res més. I realment estava impressionat.

«Oi que sí?», va fer ell, cofoi, mentre disparava llambregades alternes a l'original del senyor Foix i a la meua cara, per comprovar-ne l'admiració.

Vam quedar una estona quiets, en silenci. Ell potser meditava sobre la sort de tenir un paper escrit del famós poeta. I un servidor sobre la fal·làcia dels falsos valors afegits. I, també, sobre la lliçó del mestre, que havia tingut aquell gest de gentilesa pràctica i humil envers el barber del barri, que li havia demanat un cartell d'agraïment als parroquians.

Gràcies per la vostra visita, un vers entenedor i clar, gens surrealista ni classicitzant del poeta de «M'exalta el nou i m'enamora el vell». Una paraula de cortesia que, des del Parnàs poètic, havia descendit al món del treball i de la gent senzilla.

Pasolini a Òstia

El mes de maig del 1975 fou molt plujós a Roma i les rodalies. M'allotjava en una pensió familiar prop de les escales de la Trinità dei Monti. Des d'allí empenia cada dia la ruta per palaus, ambaixades, esglésies i museus a la recerca i contemplació de les obres de Caravaggio i les d'altres pintors de llum i tenebra, manieristes tardans. Remenava, també, les llibreries de vell, que, si us vénen de gust, són distraccions que no fan cap mal. Durant aquells dies vaig fer algunes amistats que m'introduïren en el món musical romà: l'Òpera de Roma, l'Acadèmia de Santa Cecília i altres sales de concert. Cada vespre, emparaiguat, me n'anava en un o altre recital. Fins i tot vaig fruit d'alguna actuació extraordinària en esglésies de barri. Cors, trompetes, orgues monumentals, solistes, que feien exclamar al públic: «che bella voce!».

Més d'una nit, també, havia anat al cinema, on la gent fumava ros i xerrava pels descosits, comentant les incidències de la pantalla. Els romans, que són els ciutadans de la capital més capital de la història, em produïren, aleshores, una sensació de gent tranquil·la, que sabia viure, de bon tractar. Eren simpàtics, xerraires, un pèl fatxendes, educats, ben vestits, amants de les coses belles.

Vaig quedar tan captivat per la quantitat i per la qualitat de l'art que es pot arribar a veure a Roma que, al cap d'una setmana —víctima de la síndrome dels museus—, vaig sentir la necessitat de desconectar i prendre distància. I així fou com, per treure'm l'empatx de tanta bellesa, de Roma estant, vaig prendre un trenet que em dugué fins a les arenoses platges d'Òstia.

Òstia ve a ser la platja dels romans. Maresmes, dunes, canyes, barraquetes, cantines, cases senzilles enmig de la sorra. Res que s'assembli als luxes de la Riviera. Aquell dia el sol era tebi. I ja hi havia algunes persones que el prenien. La pluja s'havia aturat. A migdia bufava un llevant que alçava glopades de sorra. El mar era una turbulència d'esquitxos blancs i gavines esvalotades. Ben a prop, entre calitges primes, s'endevinava la desembocadura del Tíber, formant un ampli estuari sobre la mar Tirrena.

Tot això m'ho ha recordat no fa gaire la visió de la pel·lícula *Caro diario* de Nanni Moretti, on la càmera es passeja per les platges d'Òstia i pel monument, colgat d'herbes i brossa, a Pier Paolo Pasolini,

en el lloc on fou assassinat uns mesos més tard, la tardor d'aquell 1975. Aquest escriptor i cineasta tan singular tingué un final cruel, injust, en realitat encara no resolt.

Pasolini fou un personatge que produí una certa fascinació en el món intel·lectual català dels anys setanta. Pel seu compromís d'esquerres, per la seva radicalitat, i per l'absoluta llibertat amb què exercia la crítica. Havia triat un universitari barceloní com a protagonista de *Il vangelo secondo Mateo*. En els cinemes d'art i assaig podíem veure els films que la censura permetia: *Teorema*, *Porcile*, *Medea*, *Edipo Re...* S'havien traduït algunes novel·les seves al català. Se sabia que feia poemes en friülès, dialecte retoromànic, la seva llengua materna, cosa que molestava les mentalitats feixistes, partidàries de l'unitarisme.

A través de la premsa, posava nerviosos els grups de poder i les institucions: la Democràcia Cristiana, l'Estat, la burgesia, els benpensants, l'Església, el Vaticà, els feixistes, els americans... Era una mena de profeta laic, amb un rerefons religiós cristià considerable. Admirava Crist, Marx, Gramsci i sant Pau. Creia que la sexualitat pot ser innocent, gratuïta i joiosa. Va filmar, per corroborar aquesta idea, la *Trilogia de la vita*. Després, a la vista de l'evolució del món, va canviar de parer.

Allí, en aquells sorrals que ara rememoro, guardant-me del vent que aixecava les dunes, vaig fullejar *Scritti corsari*, un recull dels durs articles de Pasolini. Ara els torno a mirar. Encara hi trobo algun granet de sorra. Flairo el llibre per si endevino algun rastre de l'olor d'Òstia. Penso que, a la vista dels seus assaigs, no se m'ofereix gairebé cap dubte sobre qui va ordenar la seva mort. A Itàlia, la política ha seguit camins tortuosos, que ara esbrina la justícia. Aquell 1975 es va rabejar contra un intel·lectual lliure, inquiet, de vegades ambigu —com ho som tots—, que articulava paraules mordents als diaris i confegia imatges de poeta a la fàbrica dels somnis.

A la tarda vaig tornar cap a Roma en el tren petit i desmanegat. El tren va travessar els suburbis grisos. Roba estesa, marrecs que jugaven a pilota ran de la via, bosquets de pins. Abans de tornar a la pensió, vaig passar per la plaça Navona a fer un cafè. La fontana de Bernini era tapada per restauració. Hi havia grups de turistes. I gent que es trobava i xerrava animadament. D'una casa vaig veure sortir Alberto Moravia, el gran narrador, en companyia de Pasolini. Fou una visió fugaç. Em va fer l'efecte que no es veia tan magre com apareix a les fotos. Es van encabir dins un cotxe i van desaparèixer. Em sembla que va tornar a ploure força èstona. Refugiat dins la cafeteria, vaig prendre algunes notes. L'endemà vaig tornar a rondar museus, palaus, esglésies... Fascinant ciutat de Roma!

Mossèn Cinto torna a la Damunt

Mossèn Cinto torna a la Damunt, als llavis un bri d'espígol. Ribetejada de roures, dalt d'un turó, l'ermita senyoreja sobre Folgueroles. És el mirador ideal per contemplar el poble, la plana, les muntanyes. Mossèn Cinto torna a la Damunt per recordar que aquí mateix, una vesprada, en pondre's el sol, «entre el floreig d'estrelles que naixien [...] vegí en lo cel la Musa Catalana». Ara l'acompanyen una bonior d'ales d'àngels i música d'arpes en la dolça declinació de la tarda.

Verdaguer duu el vestit de festa de la pagesia catalana. Un tern de vellut negre, camisa blanca, llacet, barretina i espadenyes. Sempre li ha agradat fer gala de les arrels, exaltar els orígens, la pàtria. Ell, un home que regalima cultura, escriptor de volada romàntica, artífex de la Renaixença. El rostre com el d'un jove de poc més de vint anys. Pell tibant, cella espessa, mirada intensa, llavis sensuals, nas fi, faccions delicades. Un Verdaguer eternament jove.

Al cap de tants anys, mossèn Cinto torna a la Damunt. Està tranquil, somriu. ¡Com li agrada veure altre cop la plana, aquesta taula parada de camps endreçats, de masies senyorívoles, de camins com rierols...! I la garlanda que formen Montseny, Pedraforca, els alts cims del Pirineu..., serralades blavoses de boscos, fúlgides clapes de neu, reflexos de llum insòlita en aquest capvespre de tardor.

Les mans a la cintura, mossèn Cinto somriu i els ulls li espuirgen. Ha perdut la gravetat i el ferro que el desgast dels anys i les controvèrsies li acumulaven el visatge. Ara es mira Vic, la ciutat perfecta. Té bisbe, mercat comarcal, convents, cases velles, estudis universitaris i una parla que fa cantarella. Aquí sota mateix, veu Folgueroles (*Fogueroles* en la pronúncia popular), el seu poble, polít, tot ell un record perenne del poeta. Enllà can Tona i la font del Desmai, l'ermita de

sant Jordi entre alzines, les terres de conreu del pare (en Pep de Torrents), sembrades de blat de moro, i les carreteres noves que ho quadriculen tot. Aquesta terra té gruix d'humanitat.

Es veuen, enmig dels rostolls, naus prefabricades, bales de palla com rodes de molí, arbredes que aixopluguen l'ocellada a la posta. El cel és ara com un òpal. Té irisacions de cendres grises, de roses marcides, d'aigua de violetes. Es va fent fosc. I, en aquesta solitud i en aquest silenci, mossèn Cinto pren alè, alça la veu i crida al vent i a les esferes de boira i de tenebra que s'atansen:

*Poeta i fangador só
i en tot faig feina tan neta
que fango com un poeta
i escric com un fangador.*

Retruny la seva veu i a l'assemblea compareixen, escapats del «floreig d'estrelles», Frederic Mistral, que vaticinà al jove Verdaguer *Tu Marcellus eris*, el papa Lleó XIII, que li elogià *L'Atlàntida* en la maduresa, i Maria Cristina, la reina regent, que l'ajudà amb diners quan moria a Vallvidrera. A una certa distància van venint altres poetes, amics filòlegs, gent senzilla del poble, bisbes reconciliats, frares de l'Escorial, la mare de mossèn Cinto...

Jacint Verdaguer ja no es plany ni s'ha de defensar. Li ha concedit el poble la glòria de poeta. De cop, mentre trompetegen tubes i fiscorns, s'atura el temps i un rampell de boira lluminosa s'emporta aquest concili cel amunt, on no es pateix recança. Tots pugen vertiginosament: àngels que esbateguen, poderosos de la terra, devots de l'escriptor. I, voltat de la niuada de calàndries de sa terra, el poeta, que s'enlaira per sobre la Damunt, eternament jove, estesos els braços vers la celstia, on l'acull —és l'hora del triomf— la Musa Catalana. La nit s'abat sobre la plana. I es clou l'apoteosi.

gent **D'** aquí

1

Josep M. Torras Homet

Josep M. Torras Homet (Barcelona 1926) és un dels nostres excursionistes més destacats.

Viu a la plaça Major, a la casa pairal de can Torras —antic mas Mir—

documentada ja en el segle XVI, i coneguda també, fins fa pocs anys, com a can Codina.

És un excursionista molt complet i actiu, ja que practica l'escalada, l'espeleologia i l'esquí. També participa en curses de 100 quilòmetres a peu en menys de 24 hores.

Ha fet excursions per molts països d'Europa, Amèrica, nord d'Àfrica, Àsia i Austràlia.

Tanmateix, quan li preguntem amb quin país i amb quin paisatge es quedaria no dubta ni un moment: «Amb Catalunya, el país més complet».

Josep M. Torras, 70 anys, al cim de l'Aneto (3.404 m)
el 10 d'agost de 1996

—Josep Maria, ¿com i quan et vas iniciar en l'excursionisme?

—Tot i que jo vaig néixer a Barcelona, que era on treballava el meu pare, tots els estius els passàvem lògicament a la casa pairal de Castellar. Va ser acabada la guerra, quan tenia tretze anys, que començo a trepitjar muntanya, ja que el meu pare era caçador i li agradava també anar a buscar bolets. La primera excursió la vaig fer amb el meu tiet, Jaume Homet, de cal Mostela. Vam sortir de Castellar de nit fins a les Guineueres, al peu de la Castellassa. També en feia amb els avis de cal Comas, del carrer Major. Després en vaig fer amb gent de Barcelona, com ara l'Oriol Riba, fill del poeta Carles Riba. Fèiem les excursions obligades de l'època: el castell d'Eramprunyà, el Tagamanent, la Mola... Després de la guerra els excursionistes anàvem vestits amb bandes, unes tires de feltre que es doblegaven i cobrien el tou de la cama, des del turmell fins al genoll, i amb sabates ferrades amb claus tipus ala de morca o *tricornis*.

—L'excursionisme de la teva joventut devia ser molt diferent de l'actual...

—Oh i tant! Aleshores érem quatre gats i pràcticament ens coneixíem tots. A més, no teníem diners per fer les excursions. Per anar a esquiar a la Molina, per exemple, compràvem un bitllet que ens costava 1,50 o 3 pessetes, no me'n recordo, que era l'anomenat bitllet d'andana, per ensenyar a la persona que vigilava els qui pujaven al tren. Un cop en marxa saltàvem de vagó en vagó per evitar el revisor i fins i tot ens deixàvem roba per camuflar-nos. Això només era possible pel companyerisme, ja que ens avisàvem quan venien a demanar el bitllet. En el fons ens coneixíem tots, inclús el revisor, el «capitán Maravillas», ens coneixia...

Per anar per muntanya en aquella època es necessitava un salconduit. Recordo una vegada que vam anar amb l'amic Nubiola a la vall d'Ordesa i la Guàrdia Civil ens va prohibir entrar-hi a causa dels maquis. Nosaltres no ens vam desanimar i vam preguntar a la gent del poble on estaven instal·lats, per poder-los esquivar. Vam arribar a caminar molts trossos estirats a terra per evitar que, amb els binocles, ens poguessin veure. Tant els vam arribar a esquivar que sense adonar-nos vam anar a parar a Lurdes!

—¿Creus que en tots aquests anys que portem de progrés el paisatge català ha canviat molt fins arribar a desfigurar-se?

—No, l'alta muntanya no. Està igual que abans. El que sí que ha canviat força és la part de baix, sobretot amb la construcció d'autopistes, carreteres i pistes de muntanya. També han canviat els pobles que lògicament s'han modernitzat. Ara, jo no em queixo gens perquè abans per fer l'Aneto necessitaves quatre o cinc dies i ara el fas en dos. Abans havies d'a-

nar en tren fins a Selgua, després agafar un tren petit, que anomenàvem «la burreta», fins a Barbastre i quedar-nos-hi a dormir. L'endemà havies d'agafar el cotxe de línia —a les cinc del matí!— fins a Benasc i d'aquí en quatre o cinc hores de marxa arribaves al refugi de la Renclusa. Al tercer dia podies fer l'Aneto, però necessitaves dos dies més per tornar.

Ara pots sortir de Castellar a les 9 del matí, dinar a Benasc i dormir a la Renclusa o a Coronas. L'endemà fas l'Aneto i sopes a Castellar.

—¿I l'amistat i el companyerisme entre els muntanyencs han canviat amb els anys?

—Sí, han canviat molt. Abans com que érem pocs i no teníem diners, tots érem d'un club, cosa que ens permetia llogar el material, organitzar autocars, etc. Ara l'excursionisme s'ha massificat molt. Pensa que per cada excursionista que hi havia fa trenta o quaranta anys, ara en surten milers, i creu que no exagero. A l'Aneto en un dia d'agost hi arriben a pujar unes 400 persones. Està dit aviat! No s'hi cap. Conec algú que no ha pogut travessar el pas de Mahoma perquè estava embussat de tanta gent que hi havia, i han hagut de recular. Pensa que una mitjana de 400 persones vol dir que a l'agost hi poden arribar a pujar uns 12.000 excursionistes!

Ara bé, val a dir que fora dels mesos de juliol i agost i dels caps de setmana, la resta de l'any continua trobant-se poca gent per les muntanyes, i sobretot en les menys importants, que acostumen a estar ben solitàries.

En l'actualitat, la majoria d'excursionistes acostumen a sortir amb el seu propi cotxe i amb la seva tenda particular, i això fa que tothom s'hagi tornat més individualista, sobretot en les grans ciutats. Per sort, en poblacions com ara Castellar la convivència i l'amistat encara són ben vives.

—D'un temps cap aquí s'han posat molt de moda les marxes i caminades, algunes de molt llargues i dures. A què creus que és degut aquest èxit?

—Bé, en primer lloc s'ha de dir que aquestes marxes llargues i dures s'han fet sempre, el que passa és que hi participaven quatre gats. Per exemple, la que feia el meu club, el Muntanyenc, abans de la guerra civil, que en deien la travessa del Montseny i anava d'Aiguafreda fins a Gualba passant pel pla de la Calma, el Matagalls i les Agudes. I tot això en 5 o 6 hores. Increïble! Sobretot tenint en compte que es feia amb camins sense senyalitzar, pantalons curts, una motxilla, i espadenyes!

En l'actualitat s'han massificat per la senzilla raó que se n'ha facilitat la seva participació: els camins són senyalitzats, ja no hi ha risc de perdre's, hi ha avituallaments, ja no has d'anar tan carregat, pots utilitzar un calçat i un material més àgil i còmode, etc.

—Tu que has viatjat per mig món, ¿amb quin país et quedaries?

—Jo em quedaria aquí, a Catalunya. I sense dubtar-ho gens. Per la senzilla raó que en un espai relativament reduït hi ha de tot. Si t'agrada fer espeleologia, a tres quarts d'hora d'aquí tens els magnífics avencs i coves del Garraf amb una vegetació quasi desèrtica. Si t'agrada esquiar, en dues hores et plantes al Puigmal (2.912 m) des de Núria. Des d'aquí, a la tarda, en un parell d'hores et pots anar a banyar en unes platges tan extraordinàries com les de la Costa Brava. Aquí tenim de tot i molt a l'abast.

—Quina muntanya catalana destacaries?

—El Pedraforca, que és única, i tant pots pujar-la per una paret vertical com per un caminet senzill i apte per a tothom, mínimament entrenat.

—Quina comarca ens recomanaries?

—Les del Prepirineu: la Garrotxa, el Ripollès, el Berguedà, i el Solsonès.

—Tu que has trepitjat tantes i tantes muntanyes, amb quina et quedaries?

—Amb l'Aneto, més exactament, amb tot el massís, les Maleïdes, perquè és molt extens i variat. A l'Aneto, hi porto fetes fins ara 34 ascensions —per diversos itineraris—, 18 dels quals amb esquís.

La fotografia elegida per l'entrevistat

«D'entre els milers que n'he tirat al llarg dels anys, em decanto per aquesta, feta al cim més alt de Catalunya, la Pica d'Estats (3.143 m), un 18 de juliol de 1976, el primer any sense el dictador. Heus aquí reunida, en un lloc i una data emblemàtica, tota la família Torras-Pallejà.»

—Digue'ns un riu que t'hagi agradat molt.

—Les gorges de Sant Aniol.

—I un llac o estany?

—L'estany de Sant Maurici abans que s'hi construís la presa. Jo l'he travessat amb esquís per setmana santa i és impressionant.

—Quina és la vista panoràmica que més t'ha impactat?

—Com a vista espectacular la que s'observa des del port de Benasc, ja que tens al davant totes les cares nord i les glaceres de les Maleïdes, el massís de l'Aneto. Ara, per la seva extensió, la millor és sens dubte la que es veu des del Cotiella. Jo en un dia d'agost molt clar vaig arribar a veure des del Midi d'Ossau fins al Pedraforca, és a dir gairebé tot l'Alt Pirineu. Aviat està dit!

—Amb quina flor i animal de muntanya et quedaries?

—De flor, amb l'edelweis, la flor de neu, la més difícil de trobar; i d'animal, amb l'isard, un animal sorprenent, un escalador extraordinari, capaç de pujar i baixar per les agulles i parets més difícils.

—¿I quin és el teu record de muntanya més ineborrable?

—N'hi ha moltíssims. Ara, per la seva raresa potser em quedaria amb l'espectre de Brocken. L'anomenat espectre de Brocken, que rep aquest nom d'una muntanya del sud d'Alemanya, és un efecte òptic que es dona quan hi ha molta humitat a l'aire i el sol està a punt de pondre's. Aleshores si tu et trobes amb el sol d'esquena, la teva ombra s'amplia moltíssim i es projecta cap al mar de núvols de la vall, enmig de l'arc de sant Martí. És impressionant! A mi m'ha passat tres vegades, la millor va ser la de l'Aneto, cap a les set de la tarda i a punt de fer bivac. Però també el vaig veure fent ràpel a l'agulla de la Cadireta, a Montserrat, i al Montsant. Fixa't tu en quins tres llocs més diferents!

—Per acabar, ¿com veus el futur de l'excursionisme, creus que corre el perill de desvirtuar-se?

—No. Per la senzilla raó que dels milers i milers d'excursionistes que hi ha sempre en sortiran lògicament de tots; també hem de confiar que n'hi haurà de bons. Jo de cara al futur sóc optimista.

JOSEP RAMON RECORDA

25 PREGUNTES BREUS

—¿Li agrada el seu nom?
—Suposo que volem dir el meu nom de pila, oi?
Doncs, sí.

—¿El treball que fa coincideix amb la seva vocació?

—Va coincidir força. Ara, però, tinc la sort d'estar jubilat...

—Digui'm una ocasió en què l'atzar hagi modificat clarament la seva vida.

—La veritat és que no en recordo cap!

—Quan la raó diu una cosa i el sentiment una altra, ¿per quin dels dos es decanta més sovint?

—Procuro situar-me en el terme mitjà.

—¿Què li agradaria canviar del seu entorn més immediat?

—L'excés de construccions, urbanitzacions, autopistes, etcètera.

—Per curta que fos, ¿quina ha estat la seva passió més intensa?

—La muntanya. I no pas curta, perquè encara em dura...

—¿A què li resulta impossible dir no?

—Si se'm proposa d'anar a la muntanya o, simplement, a viatjar.

—¿Amb quin dels cinc sentits se'l pot seduir més fàcilment?

—Amb la vista, sobretot davant un bon paisatge o una bona figura...

—¿Què fa quan se sent acorralat?

—No recordo haver-m'hi trobat mai.

—¿Quina història de ficció li hauria agradat haver protagonitzat?

—Algunes de les que contava Jules Verne.

—¿Quina història de ficció li hauria agradat haver inventat?

—Com que sóc molt pràctic, potser cap...

—¿Què és el que més fàcilment es perdona a vostè mateix?

—Poques coses. La tossuderia podria ser.

—¿I als altres?

—Quan reconeixen que van errats.

—¿Quant triga a recuperar-se d'un èxit i quant d'un fracàs?

—Molt poc.

—Expliqui'm una situació en què s'hagi volgut fondre.

—En una entitat bancària de Marràqueix, al Marroc, estava canviant divises i tenia un moro —encaputxat en la seva gilaba— gairebé al meu damunt, observant-me... Li vaig engegar un munt d'improperis en veu alta, quan de sobte sento que em pregunta, molt amablement: «Vostè també és català, oi?». Va resultar que era un alacantí que s'havia exiliat per culpa del règim franquista...

—¿Quina música l'emociona fins a fer-lo plorar?

—Tant com a fer-me plorar, no en recordo cap. Alguna, però, pot arribar a emocionar-me.

—¿En quina circumstància cantaria un himne?

—En actes que es refereixin o tinguin lloc a Catalunya o a qualsevol dels Països Catalans.

—Si es veiés forçat a ocupar un càrrec polític, ¿quin exerciria amb més entusiasme?

—La regidoria d'Esports, sens dubte!

—¿A quin personatge viu li canviaria l'ofici?

—A l'Alejo Vidal-Quadras.

—Imaginem que Aladí li ha satisfet els seus dos primers desitjos personals, ¿quin seria el tercer?

—Continuar gaudint de la salut que he tingut fins ara.

—¿Com s'imagina el paradís?

—No me l'imagino, perquè crec que és irreal.

—Si pogués, ¿a qui faria tornar a la vida?

—A alguns companys muntanyencs que van deixar la pell a la muntanya, quan eren encara molt joves.

—¿Què pensa en llegir els versos de Jaime Gil de Biedma: «Envejecer, morir, es el único argumento de la obra»?

—Els trobo massa pessimistes. No hi estic d'acord.

—¿Què és el que dona sentit a la seva vida?

—La família, en primer lloc, i els amics, després (incloent-hi la Mare Natura, és clar).

—¿Què canviaria de vostè mateix si pogués?

—Potser rebaixaria un xic la meva tossudesia...

ARTILLETRES - Any 10 - Núm. 23 - Desembre 1996
Direcció i coordinació: Josep Ramon Recordà
Col·laboren en aquest número: Daniel Rocavert, Joan Blanquer, Ricard Martín, Clara Muñoz, Miquel Descloit, Josep Ubasart, Raimon Roca, Josep Ramon Bach, Albert Antonell, Esteve Prat, Josep Boadella, Josep Caixach, Joan Carner, Albert Ràfols-Casamada, Jacint Torrents, Josep Ramon Recordà.

Edita: Artilletres
Av. de Josep M. Valls, 35.
08211 Castellar del Vallès
Imprimeix: Castellargraf, S.L.
Dipòsit legal: B. 14.427 - 1986
Portada: pintura-collage de Daniel Rocavert
Toscas en homenatge a Xavier Caba
Preu d'aquest número solt: 900 pts.
Preu de subscripció any 1996: 2.500 pts. (3 nùms.)

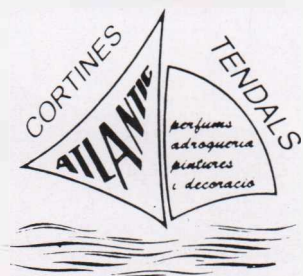

Thunder Computer
us desitja
Bones Festes

Nova adreça:
Passeig, 24
08211 Castellar del Vallès
Tel. i fax 714 70 06

ATLÀNTIC

Carrer Major, 120 - Tel. i Fax: 714 78 03
CASTELLAR DEL VALLÈS

casa **Jordi**

Germans Masaguer, S.L.

Joieria - Relotgeria - Objectes regal

Barcelona, 11
Telèfon 714 55 95
CASTELLAR DEL VALLÈS

Pascuet

immobiliària - enginyeria - construcció

Major, 98 - Tel/Fax 714 40 34
08211 Castellar del Vallès

CAL SANS

Sant Jaume, 17 - Telèfon 714 53 40

08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

F A R M À C I A

M. DOLORS ROS

AVDA. SANT ESTEVE 71 7145025

NUVIES

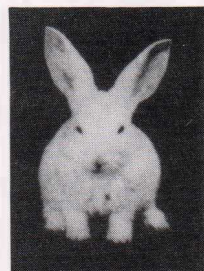
Av. Sant Esteve, 112-120

Tel. 714 47 60

CASTELLAR DEL VALLÈS

IMMOBILIÀRIA / ENGINYERIA / CONSTRUCCIÓ
C/ Clavé, 7 - Tel. 714 52 85 - Castellar del Vallès

Bar-Restaurant

FRUTOS

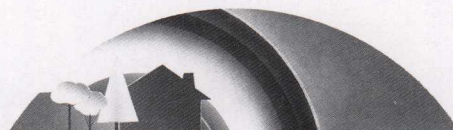
CASA PIONERA
DEL
CONEJO AL AJILLO

Lleida, 12 - Tels. 714 64 49 - 714 26 31
CASTELLAR DEL VALLÈS

Castellà Canudas

LLUM - FORÇA - AIGUA - CALEFACCIÓ

Clavé, 11 D - Tel. 714 59 06
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

DE COLOR VERD

Cra. de Prats, Km 8,8, direcció S. Llorenç Savall
Davant entrada Airesol B
Tel. 714 75 07 - Castellar del Vallès

CENTRE DE JARDINERIA

Disseny, construcció i manteniment de jardins
Neteja de parcel·les i boscos

TOT
PER A LA
INFORMÀTICA

ORDINADORS PERSONALS,
COMPLEMENTS, LLIBRES I TOTA MENA DE
SERVEIS INFORMÀTICS

Carrer Major, 62 - Tel. 714 66 66 - Castellar del Vallès

Major, 54 • Tels. 714 54 38 - 714 28 20
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

AUTOCARS

Raya,

SERVEIS DISCRECIONALS, EXCURSIONS
SERVEIS A FÀBRIQUES I COL·LEGIS

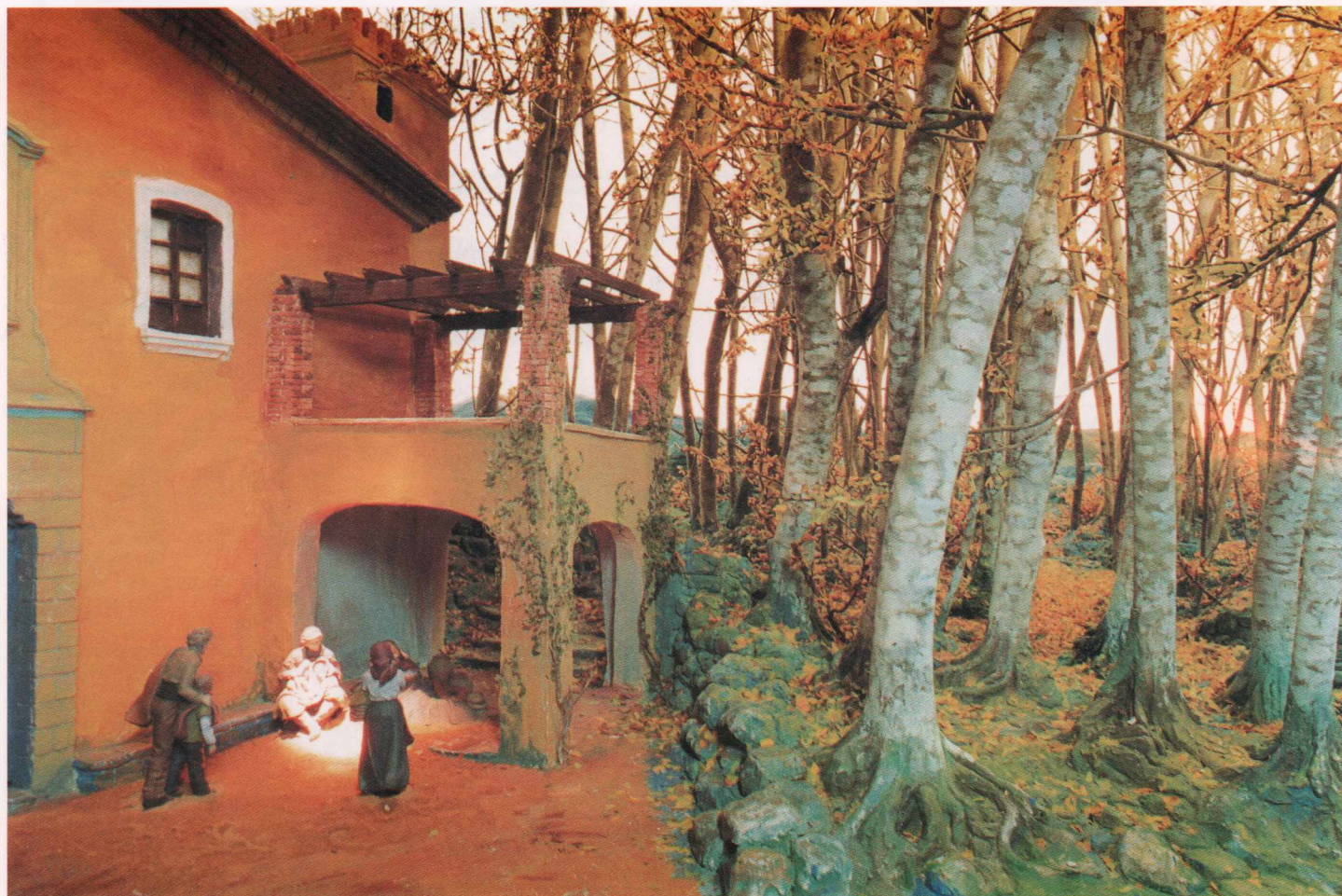
Sala Boadella, 3 - Local 1
Tel. 714 20 00 - Fax 714 22 76
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

JUGUETS - ESPORTS - PAPERERIA
TROFEUS ESPORTIUS - REGAL INFORMAL

STOP

Major, 56-58 - Tel. 714 60 55
Ctra. Sentmenat, 78 - Tel. 714 28 74
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

Aquest Nadal viu la cultura a Castellar

TEATRE:

Dos en un balancí, amb Àlex Casanovas i Anna Briansó, i *L'Avar*, de Molière, amb direcció de Sergi Belbel

PASTORETS:

El pessebre, amb l'Esbart Teatral i *Els pastors cantaires de Betlem*, amb el Moviment de Colònies i Esplai

MÚSICA:

Concert de Nadal amb les corals Sant Esteve i Xiribec i la *Novena Simfonia*, de Beethoven amb l'Orquestra Simfònica Empordà Llenguadoc-Rosselló i la Polifònica de Puig-reig

PESSEBRES a la Capella de Montserrat

Ballada de **SARDANES** amb l'ASAC

EXPOSICIONS...

Ajuntament de
Castellar del Vallès

RAIMON ROCA

MARINES

COTLLIURE - PORT VENDRÉS - PORT BOU
PORT DE LA SELVA - CADAQUÉS

Del 30 de novembre al 15 de desembre de 1996

Sala d'Exposicions
WATS·ART

Feiners, de 2/4 de 7 a 2/4 de 9 de la nit
Festius, de 12 a 2 de la tarda i de 6 a 9 de la nit
Sant Pere d'Ullastre, 9 - Tel. 714 55 71
CASTELLAR DEL VALLÈS

MARIA CARME

Girbau

Bijuteria - Complements - Regals

Passeig, 87 - Tel. 714 27 81 - Castellar del Vallès

FLORS

PONÇ

JOSETTE DE HENAU
Florista

Montcada, 6-8 • Tel. 714 21 93
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

TALLERS

Miquel Romeu, S.L.

Agent Oficial Citroën

Venda de vehicles nous i d'ocasió
Assegurances de cotxes, motos, pisos i cases
Reparacions de planxa, pintura, mecànica i electricitat
I A MÉS LI PORTEM EL COTXE A L'TTV

Ctra de Terrassa, s/n - Telèfon **714 65 18**
Castellar del Vallès

TALLER VILA CLARA, S. A.

Agència **RENAULT**

Passeig, 72 - Francesc Layret, 41
Tels. 714 51 91 - 714 24 38 - Fax 714 86 52
CASTELLAR DEL VALLÈS

JOIERIA I RELLOTGERIA

El millor servei al millor preu

Sala Boadella, 3
Castellar del Vallès

BAR - RESTAURANT

FÍSICA

MENJARS CASOLANS - MENÚ DIARI

A Castellar del Vallès, ¿on es pot menjar
brochas, conejo al ajillo
i servei de barbacoa a la vegada?

C/ Barcelona, 20 - Tel. 714 48 91

Us convidem a viatjar amb nosaltres...

Sala Boadella, 3, - Local 1
Tel. (93) 714 20 00 - Fax (93) 714 22 76
08211 Castellar del Vallès

Cal Sala
l'autoservei

Ctra. de Sentmenat, 29 - Tel. **714 59 34**
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

Tintoreria i Bugaderia

**SANT
ESTEVE**

Av. Sant Esteve, 76 - Telèfon 714 74 13
CASTELLAR DEL VALLÈS

MARTIN

TABAC - DIARIS - OBJECTES DE REGAL

REVELAT DE FOTOS EN 30 MINUTS
Gratis un rodet per cada revelat

Av. Sant Esteve, 29 - Tel. i Fax 714 59 72
CASTELLAR DEL VALLÈS

**AUTOSERVEI SANT
ESTEVE**

La botiga del Castell

Av. Sant Esteve, 19
Castellar del Vallès

Tel. 714 58 89

**Centre Dietètic
i Nutrició**

TOT EN ALIMENTS NATURALS,
INTEGRALS I HERBORISTERIA

Av. Sant Esteve, 21 - Tel. 714 58 89 - Castellar
Cremat, 11 - Tel. 788 54 32 - Terrassa

PERARNAU
Assessoria

ASSESSORAMENT D'EMPRESSES
FISCAL - LABORAL - COMPTABLE

Montcada, 21
Telèfon i Fax 714 84 02
08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

**MOBLES DE CUINA
I BANY**

Marina

Botiga: Santiago Rusiñol, 31
Telèfon 714 57 07
CASTELLAR DEL VALLÈS

Puig de la Creu, 3 - Tel. i fax 714 51 42
08211 Castellar del Vallès

**FARMÀCIA
Casanovas**

Lda. Rosalina Ros Casanovas

Av Sant Esteve, 3 - CASTELLAR DEL VALLÈS
Tel. 714 33 76

FAREM REALITATS LES VOSTRES IL·LUSIONS

immobiliària - enginyeria - construcció

Major, 98 - Tel/fax 714 40 34
08211 Castellar del Vallès

Bones Festes

Perruqueria Macavi (Barcelona)

PERE ROCA I ROUMENS / ARQUITECTE

CATALUNYA, 99 BAIXOS / (93) 714 61 05 / 08211 CASTELLAR DEL VALLÈS

THUNDER COMPUTER

ORDINADORS PENTIUM

- Placa Base Tritón II 256 kb
- Memòria 16 Mb EDO RAM
- Svga S3 + Mpeg
- Disc Dur de 1.2 Gb
- Monitor 14" N.E.
- Caixa Minitorre CE
- Tecla Ergonòmic Win '95
- Mouse
- Win '95

PENTIUM 133	133.500
PENTIUM 150	144.500
PENTIUM 166	160.900
PENTIUM 200	188.900

* Preus I.V.A. no inclòs

* Dos anys de garantia

BON NADAL !!

Thunder Computer S.L. Unipersonal
Passeig 24
08211 - Castellar del Vallès
Tel. i Fax 714 70 06